

ЛЕКЦИЯ N3

ЛЪЧЕВООБРАЗНИ МЕТОДИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

I. Основни /конвенционални/.

1. Рентгеноскопия – многоосева

2. Рентгенография

Фас РА проекция

Профил /ляв/

ДПК /I косо/

ЛПК /II косо/

II. Допълнителни.

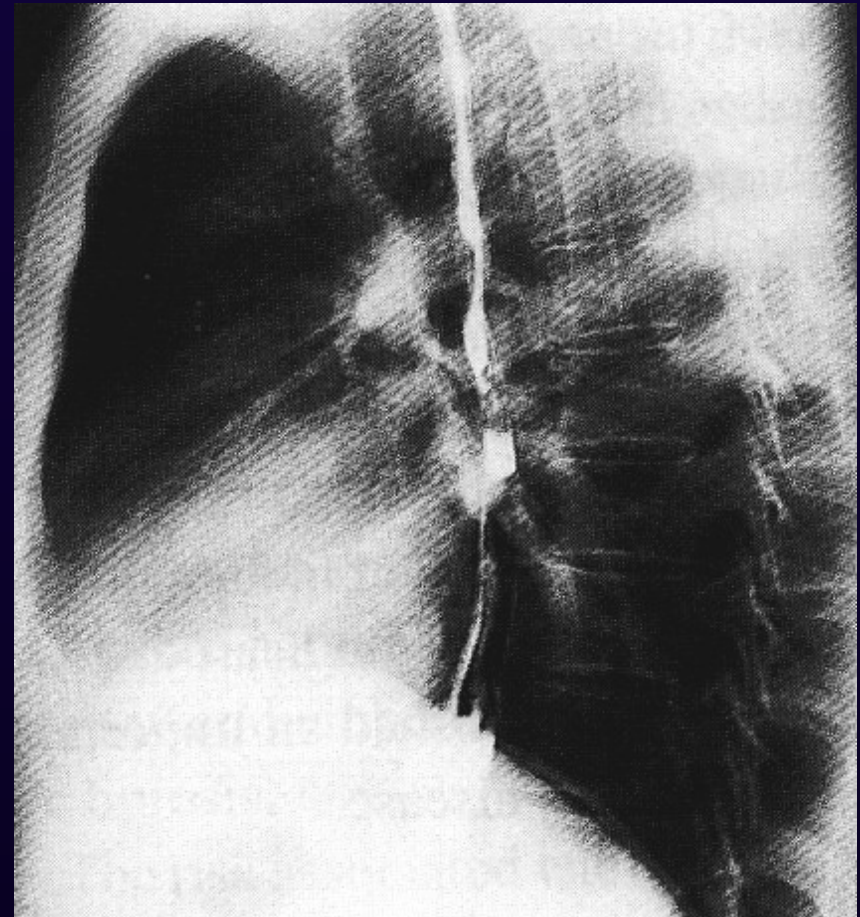
1. Телерентгенография – отдалечаване на рентгеновата тръба на разстояние 2 метра

2. Рентгенова томография. Зонография

3. Кимография /сърдечна/

4. Рентгенкинематография

Рентгенография – фас и профил

ЛЪЧЕВООБРАЗНИ МЕТОДИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

III. Специални.

1. Контрастни лъчеви методи /за сърцето/.

А/ сърдечна катетеризация

Първи опити – Forsmann, 1929.

Въведена в клиничната практика – Courmand, 1941.

Б/ ангиокардиография /АКГ/

Първи опити – Sicard; Forestier, 1923.

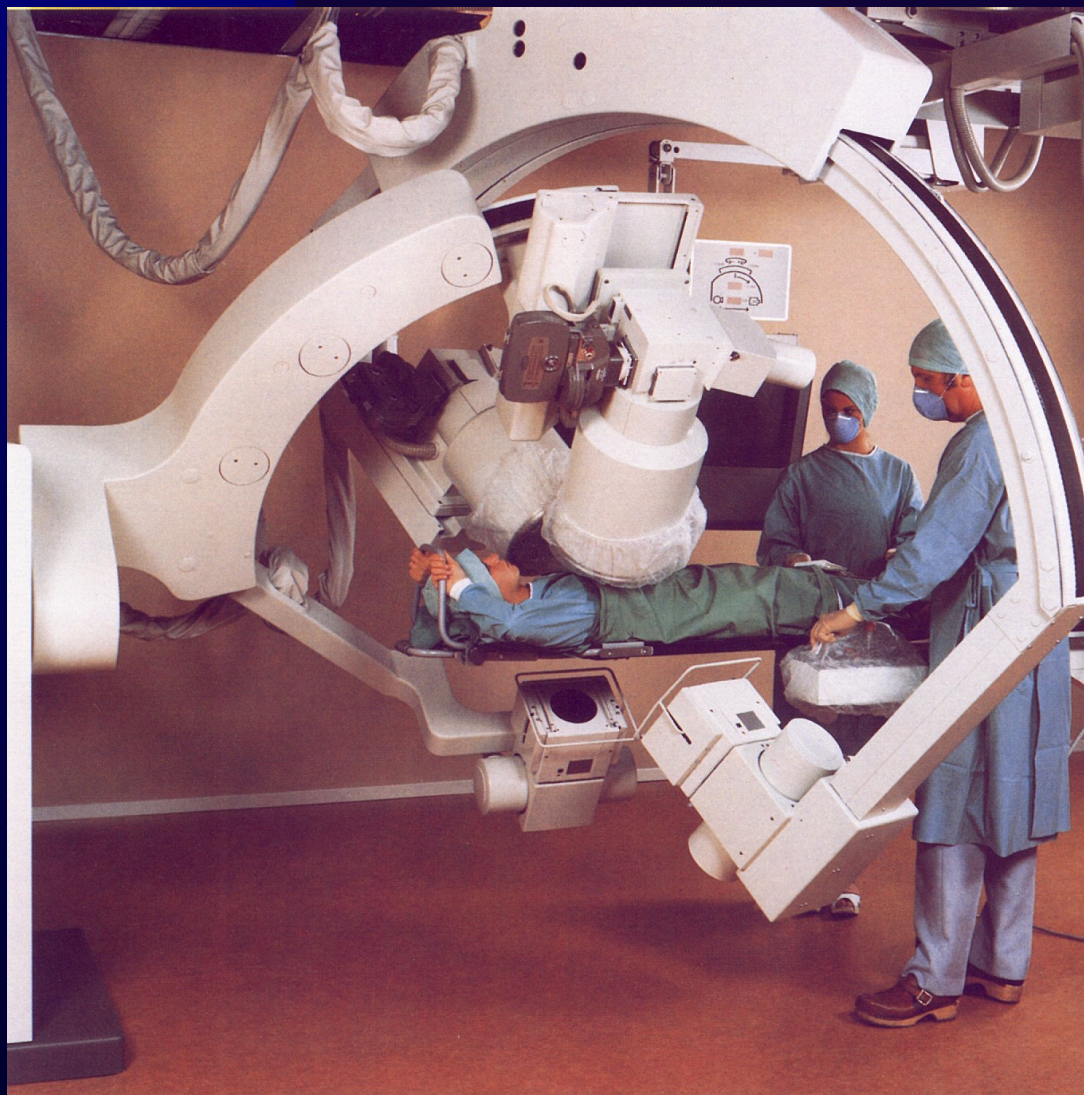
Въведена в клиничната практика – Cornillos; Birnbaum, 1926.

Левокардиография

Декстрокардиография

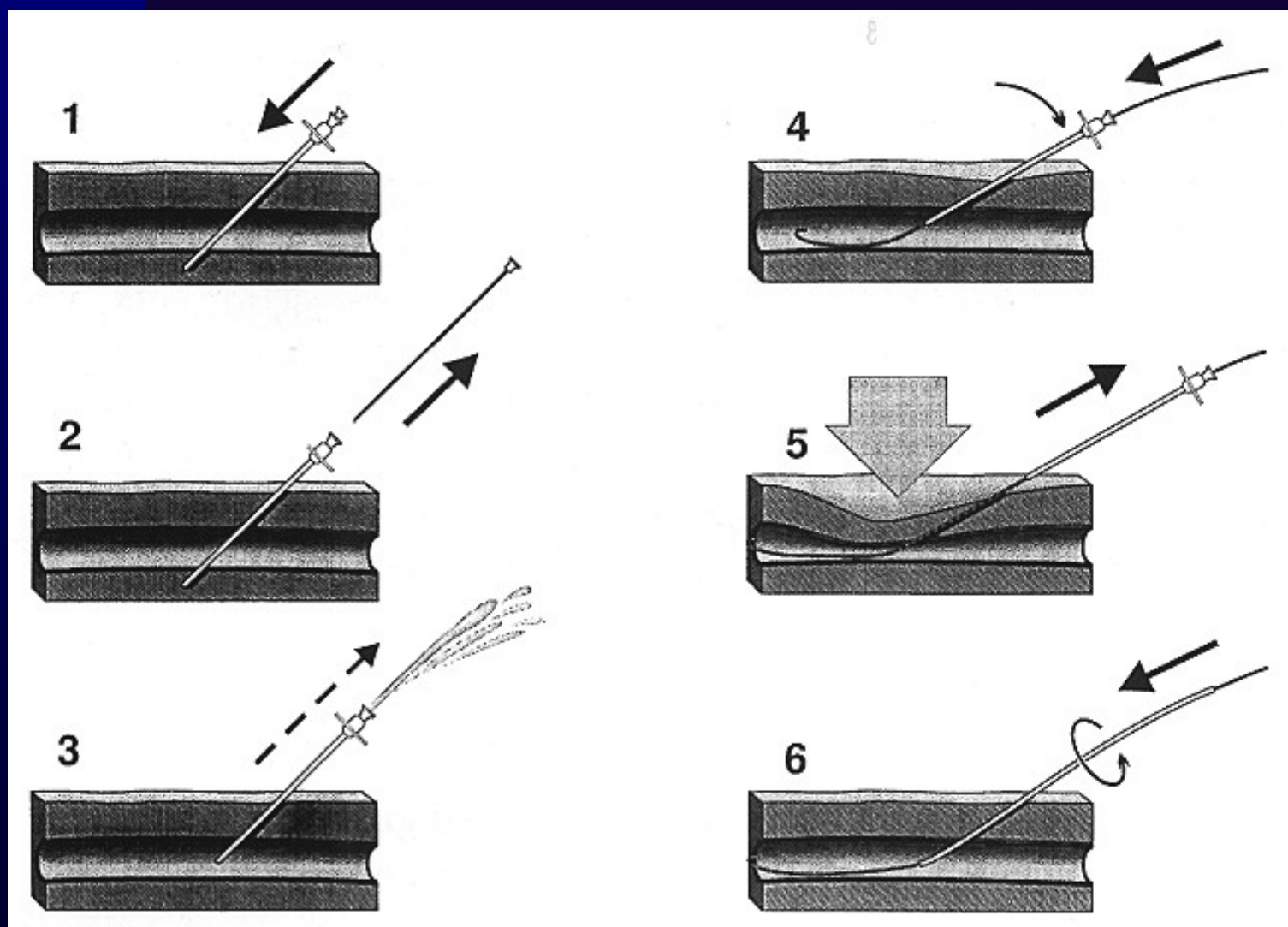

Съвременен ангиографичен кабинет

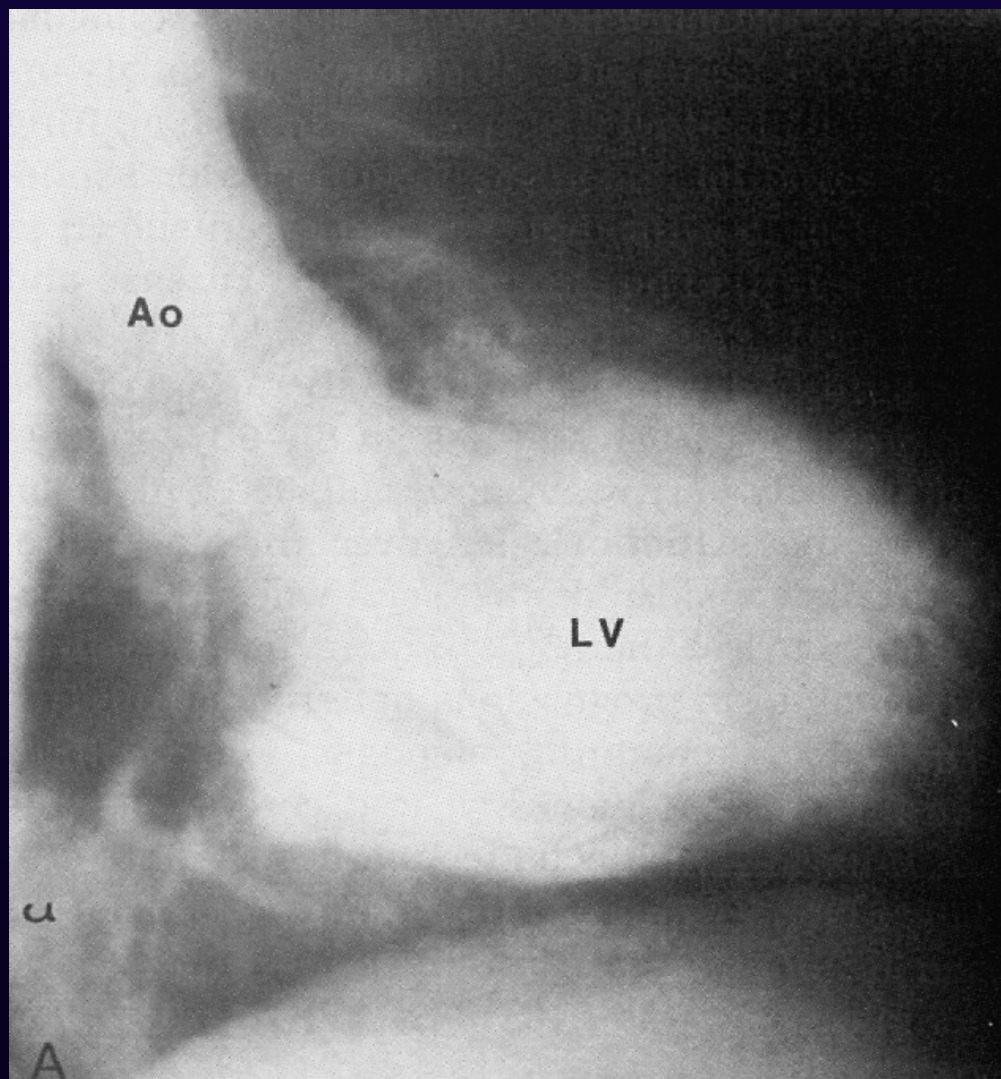

Проф. Н.Тоцев - МУ Плевен

Пункционна техника

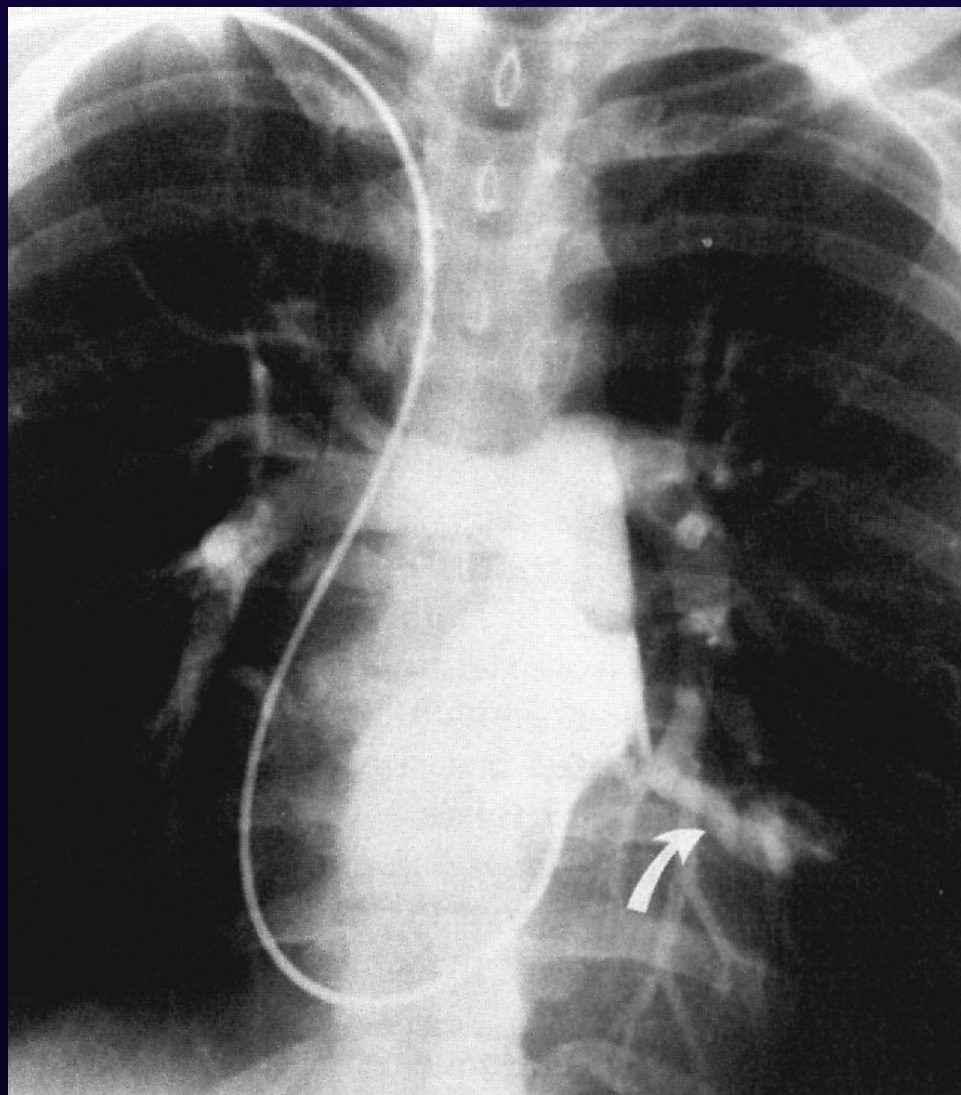

Левокардиография

Декстрокардиография

ЛЪЧЕВООБРАЗНИ МЕТОДИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА СЪРДЕЧНО-СЪДОВАТА СИСТЕМА

2. Контрастни лъчеви методи /за съдовете/

А/ Артериография:

Директна /пункционна/

Индириектна /катетеризационна/

DSA

АОРТОГРАФИЯ

- Seldinger, 1953

- Dos Santos, 1929

КОРОНАРОГРАФИЯ

Б/ Венография /флебография/:

Директна

Индириектна

- в съответния артериален съд

- интраосална /петна кост, тибиаден малеол/

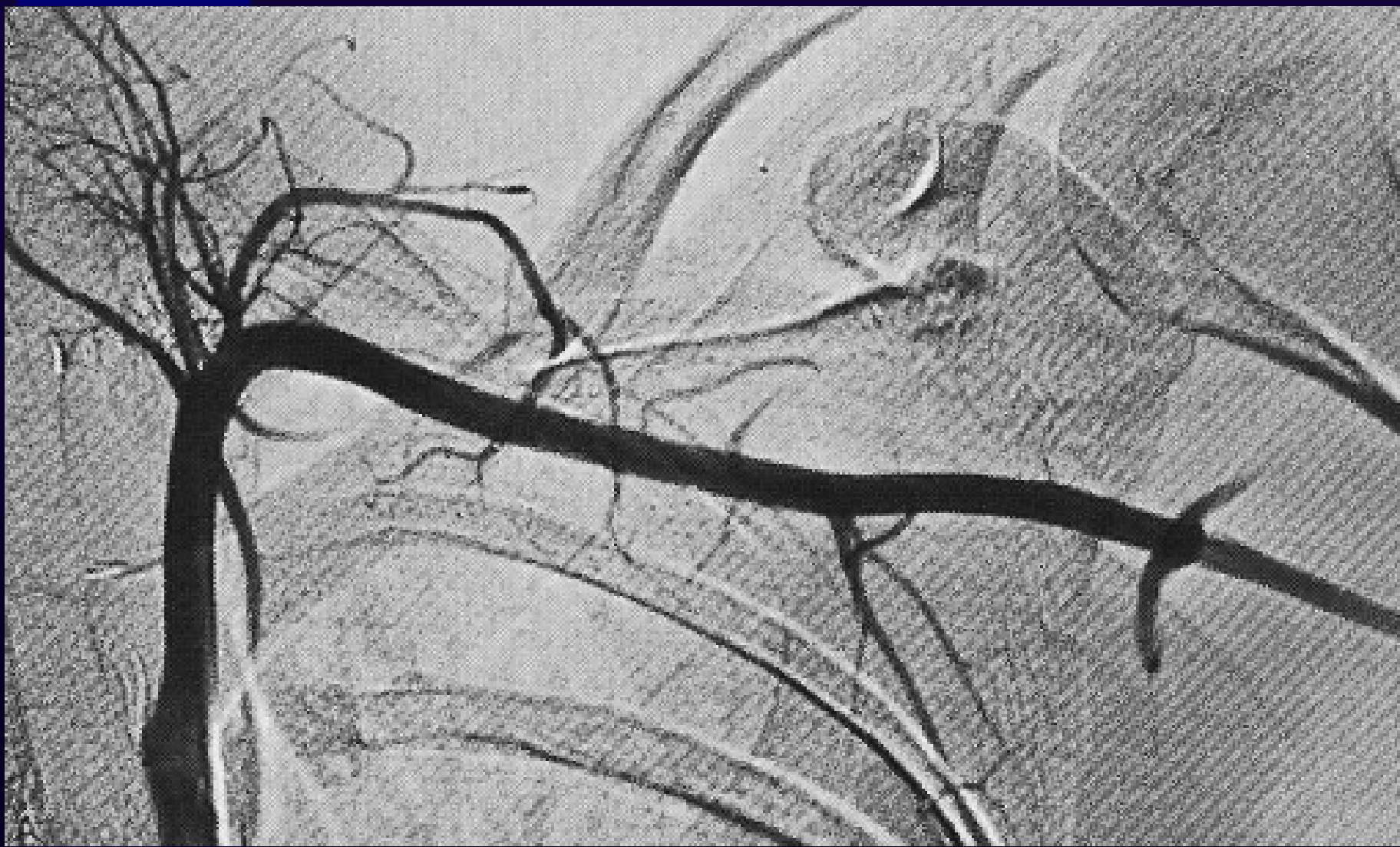
В/ Лимфография /директна/

Lipiodol Ultrafluid

Артериография

DSA

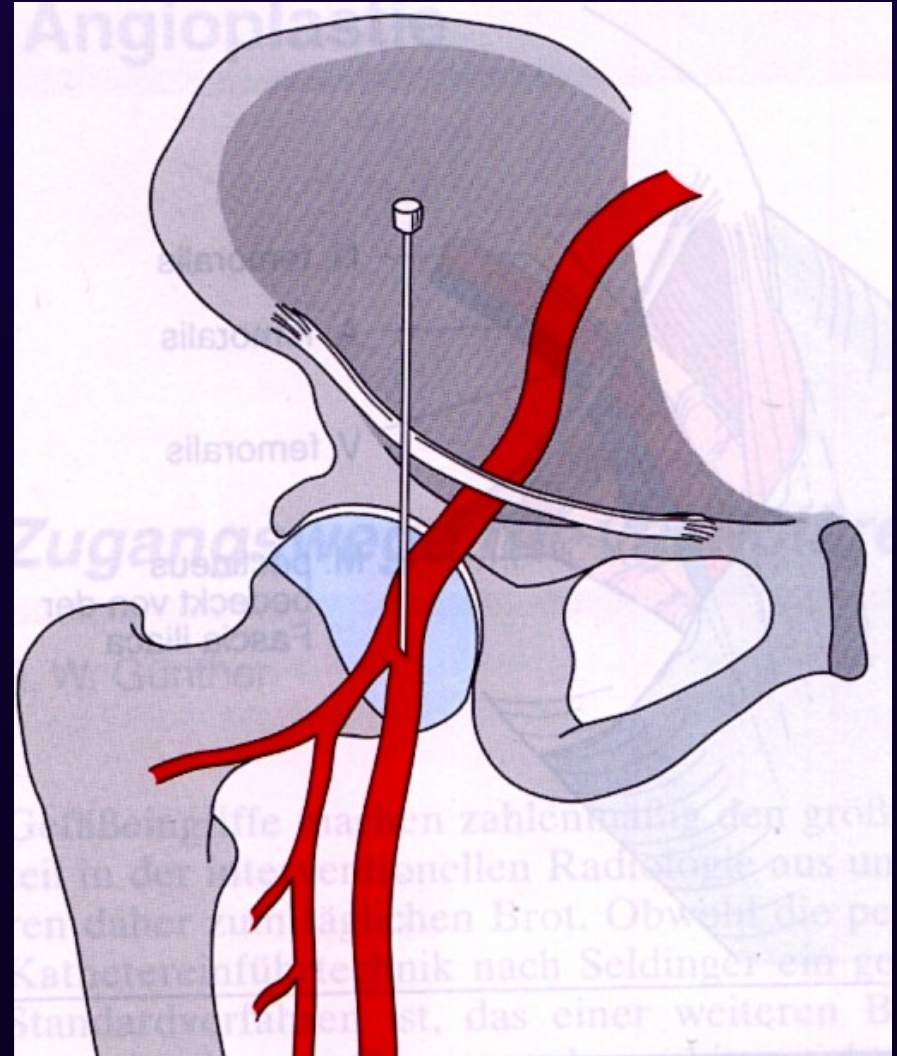

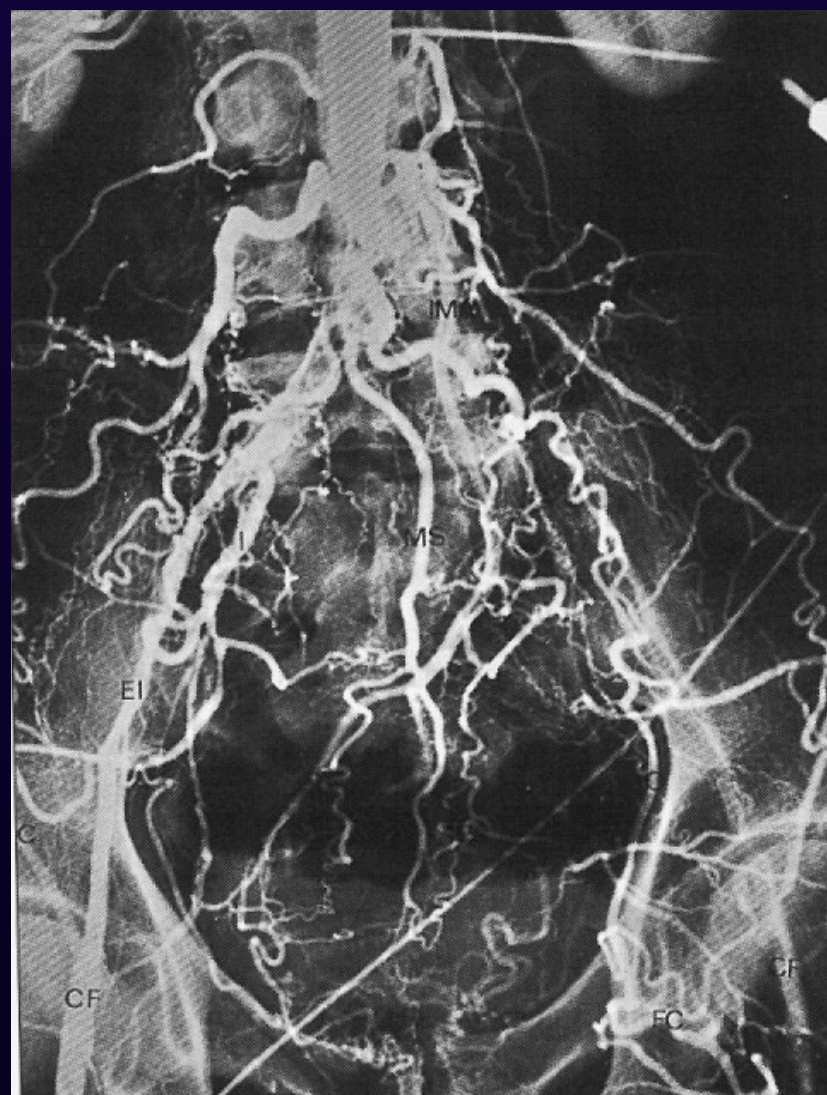
Метод на Seldinger

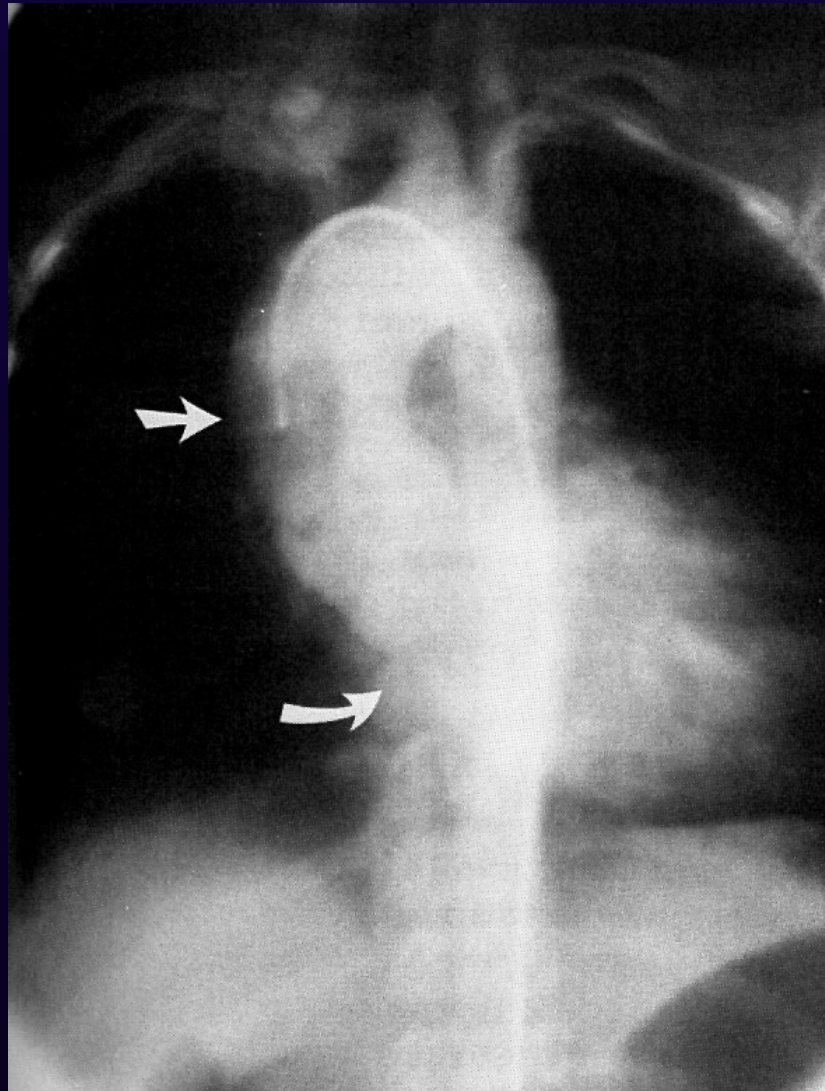
Sven-Ivar Seldinger

Dos Santos

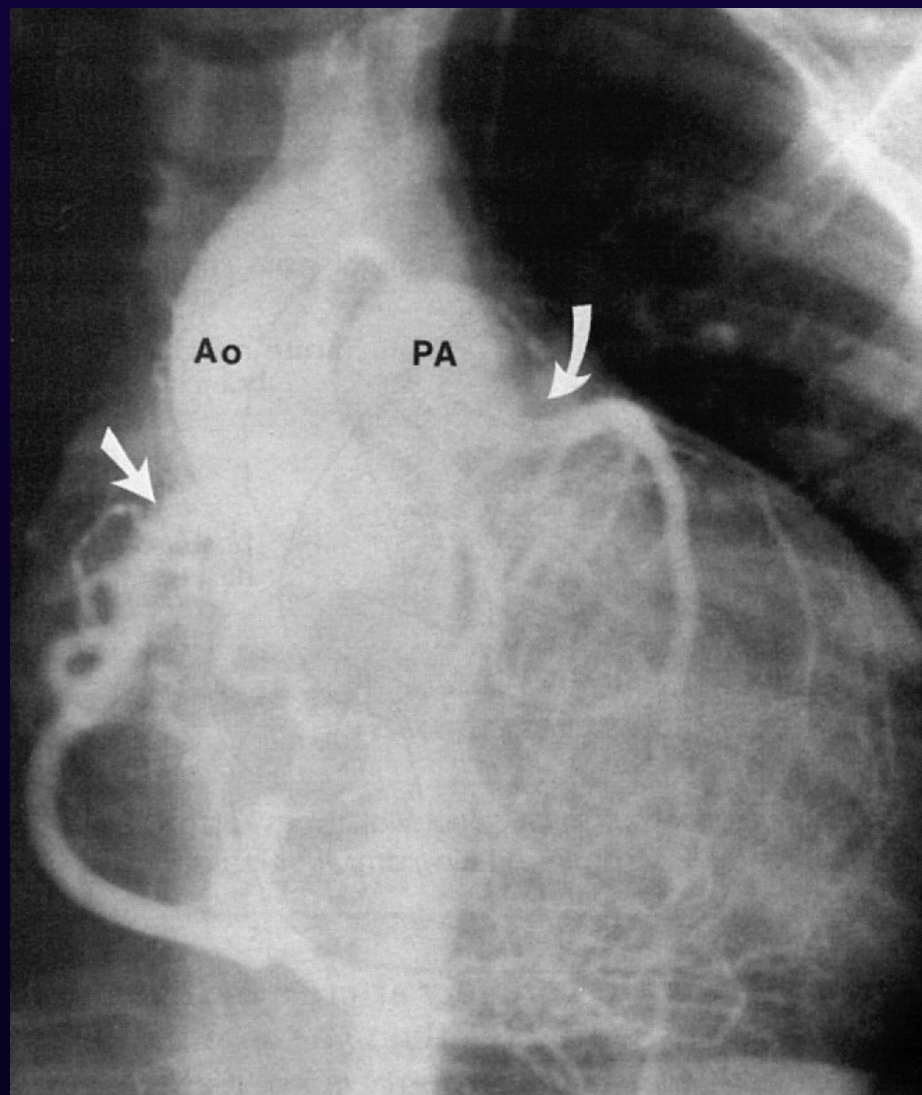

Аортография

Коронарография

Флебография

Лимфография

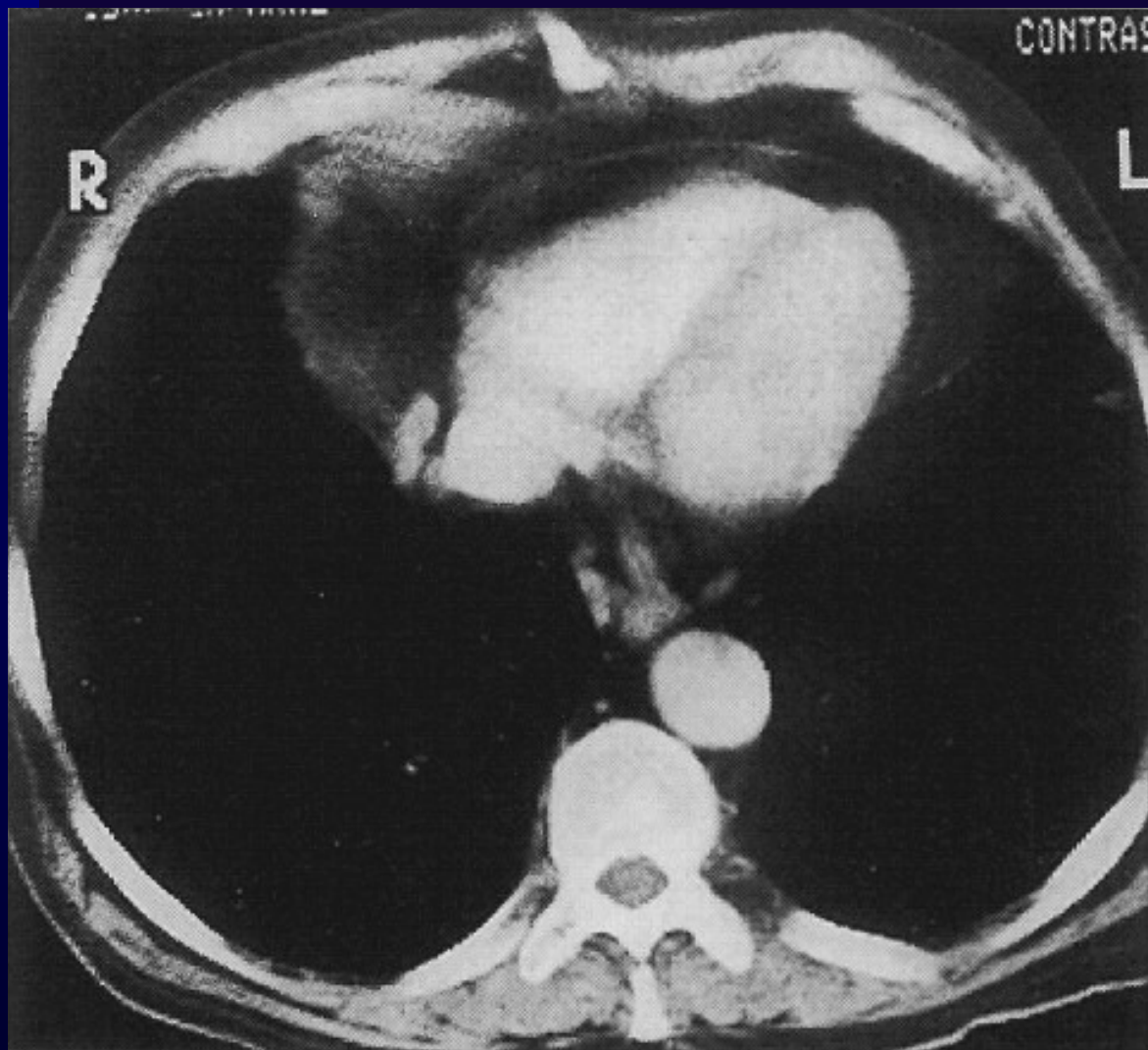

Лъчевообразни методи за изследване на сърдечно-съдовата система

3. Компютърна томография
Helical /Spiral/ CT
4. Рентгенови лъчеви методики.
Ехокардиография – в съчетание с цветен Doppler
MRI
5. Нуклеарно-медицински изобразителни методи.
Радиоциркулография
Радиогамакардиография

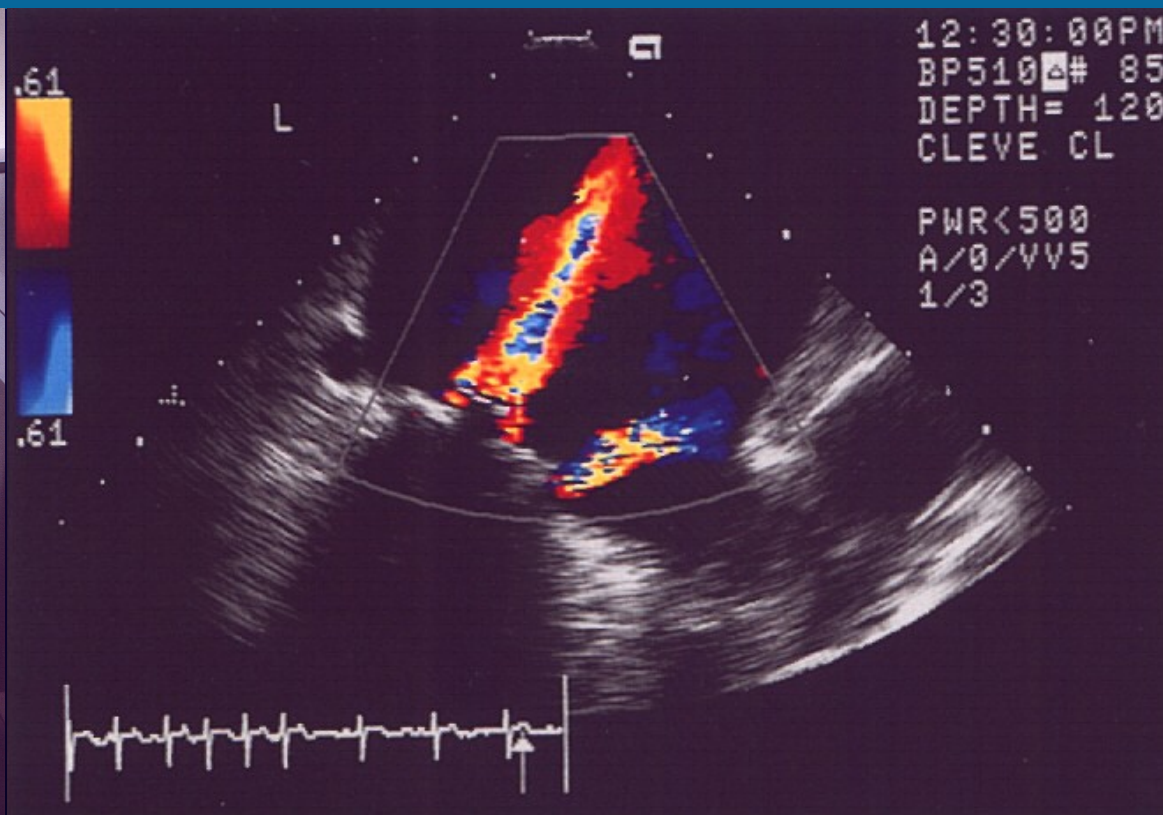
СТ

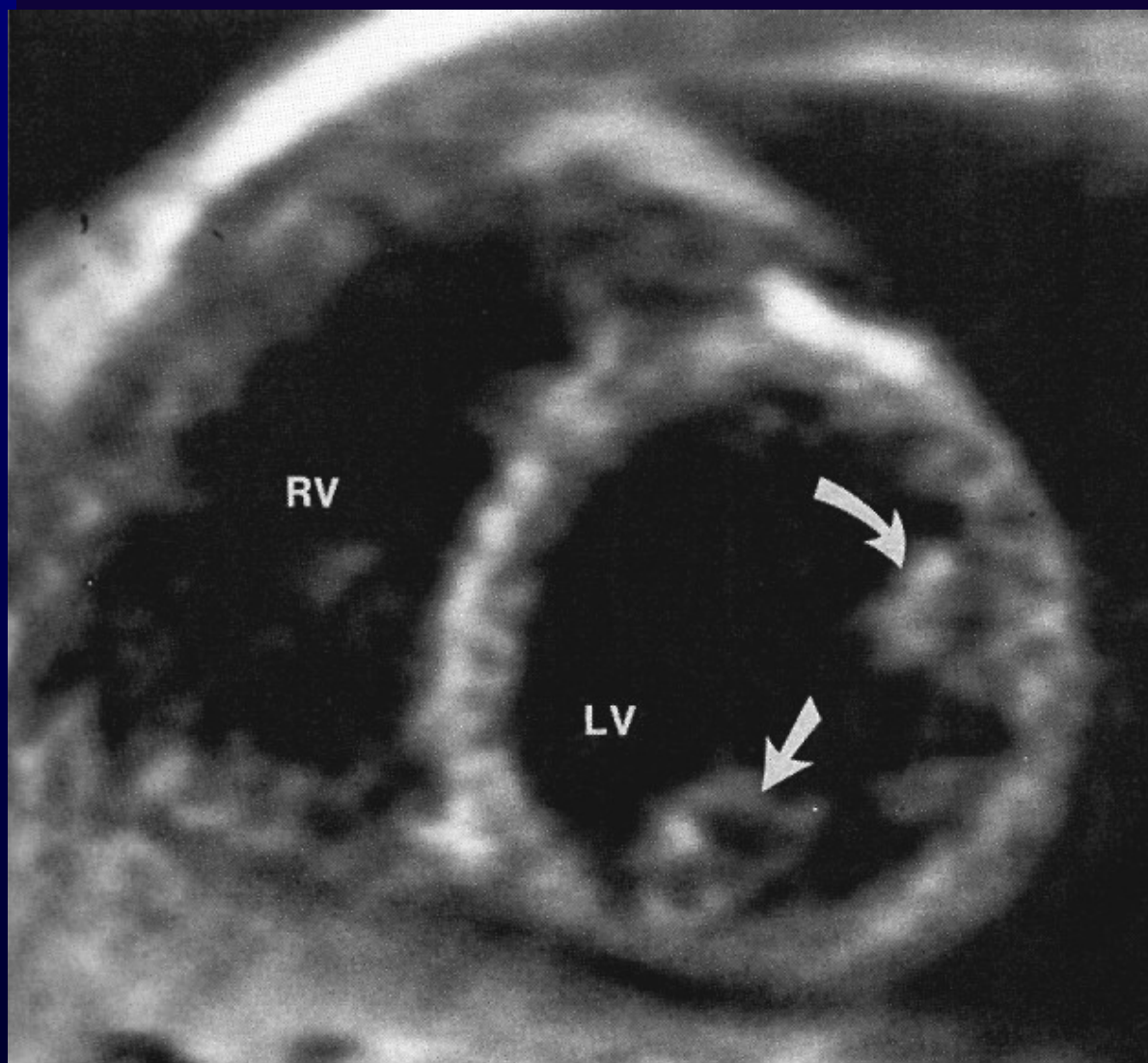
CT - 3D

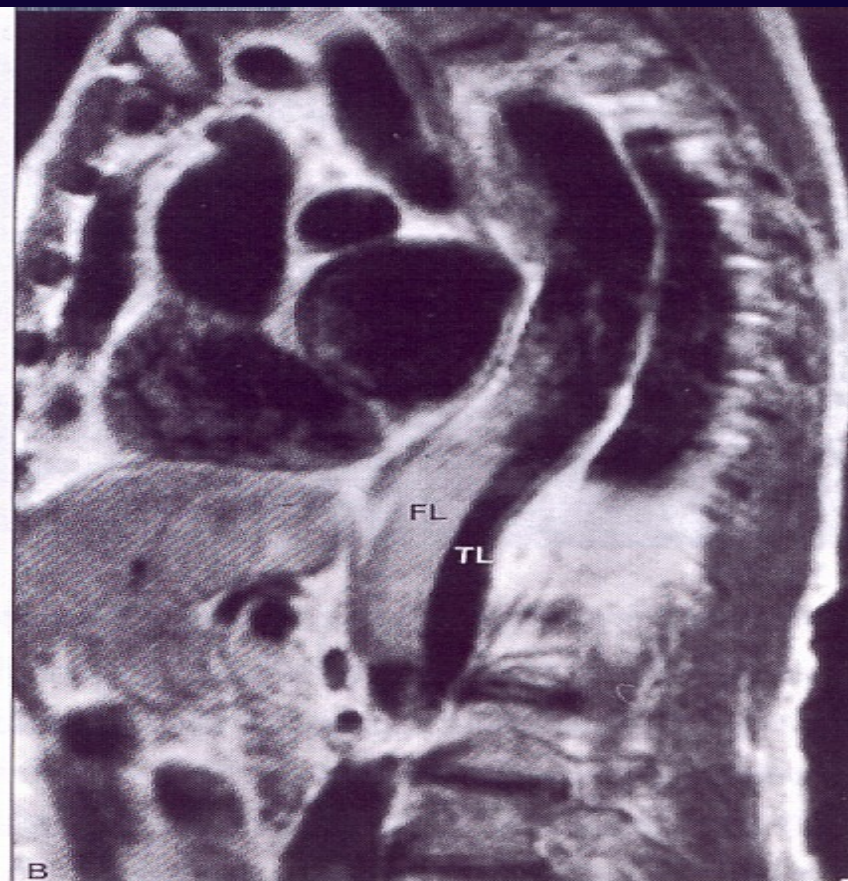
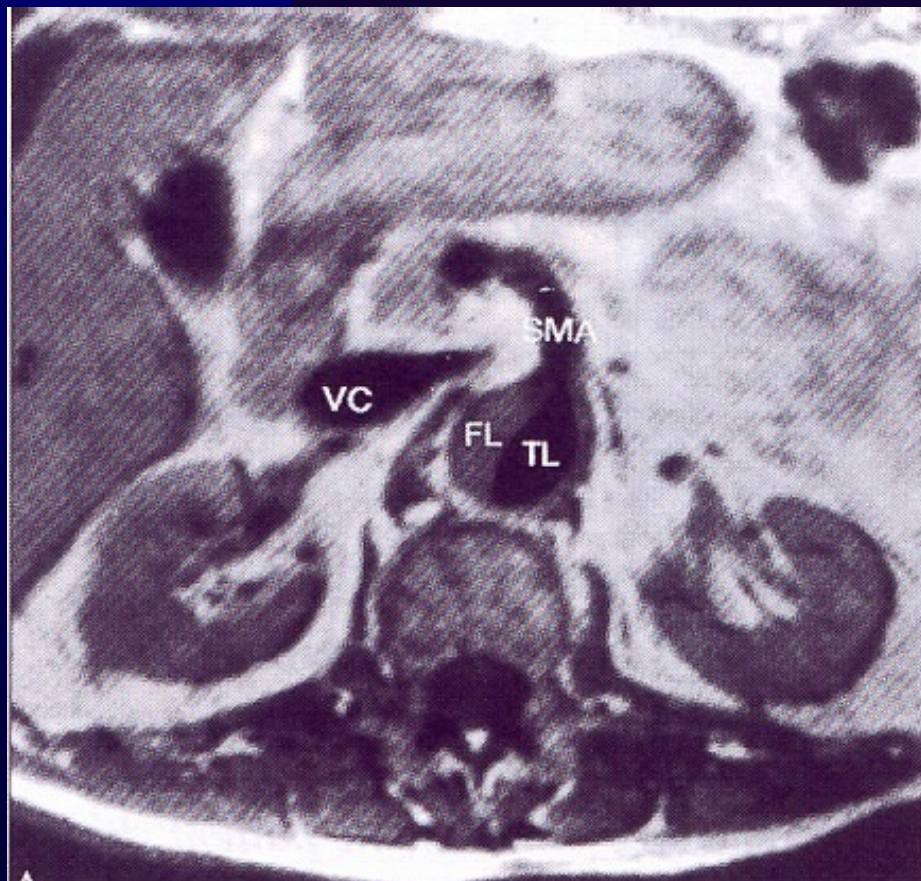
Ехокардиография

MRI

Митрална стеноза

Ляво предсърдие се увеличава:

1. Наляво – избутва лявото ухо в талията и я изглажда
2. Назад – избутва контрастирания хранопровод
3. Надясно – ляво предсърдие става контурообразуващо
4. Нагоре – измества краниално десния главен бронх и променя бифуркационния ъгъл /норма 60-75 градуса/

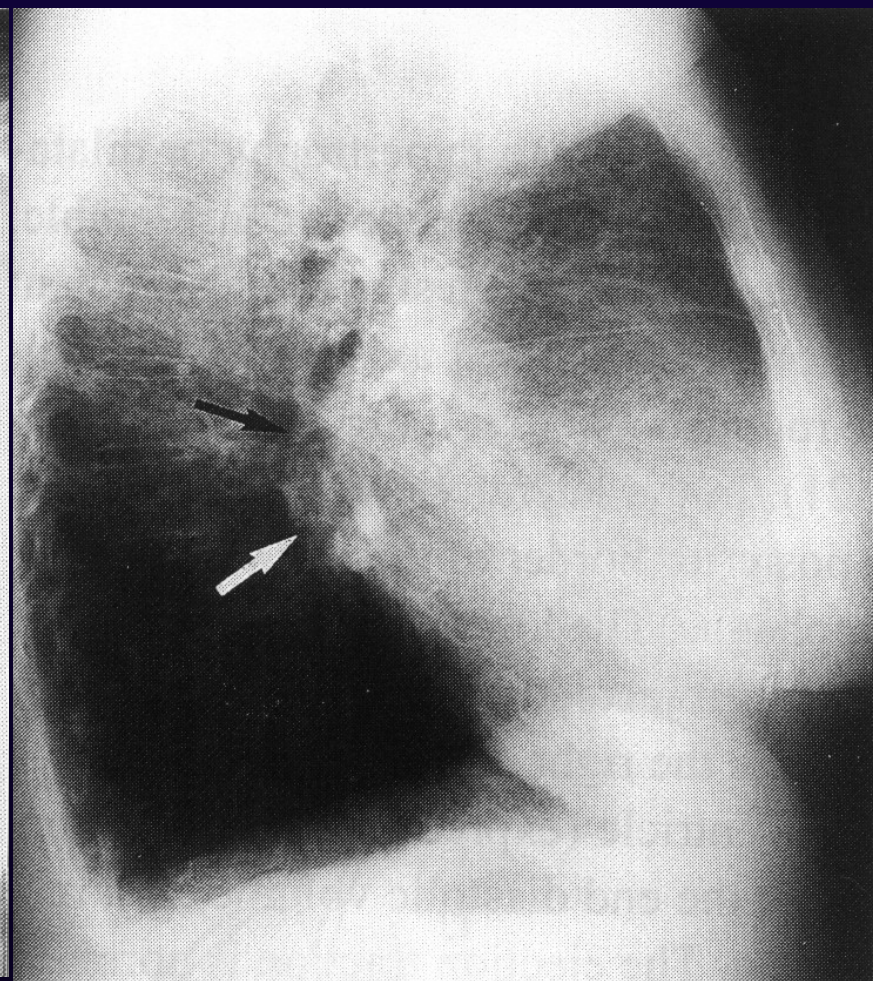
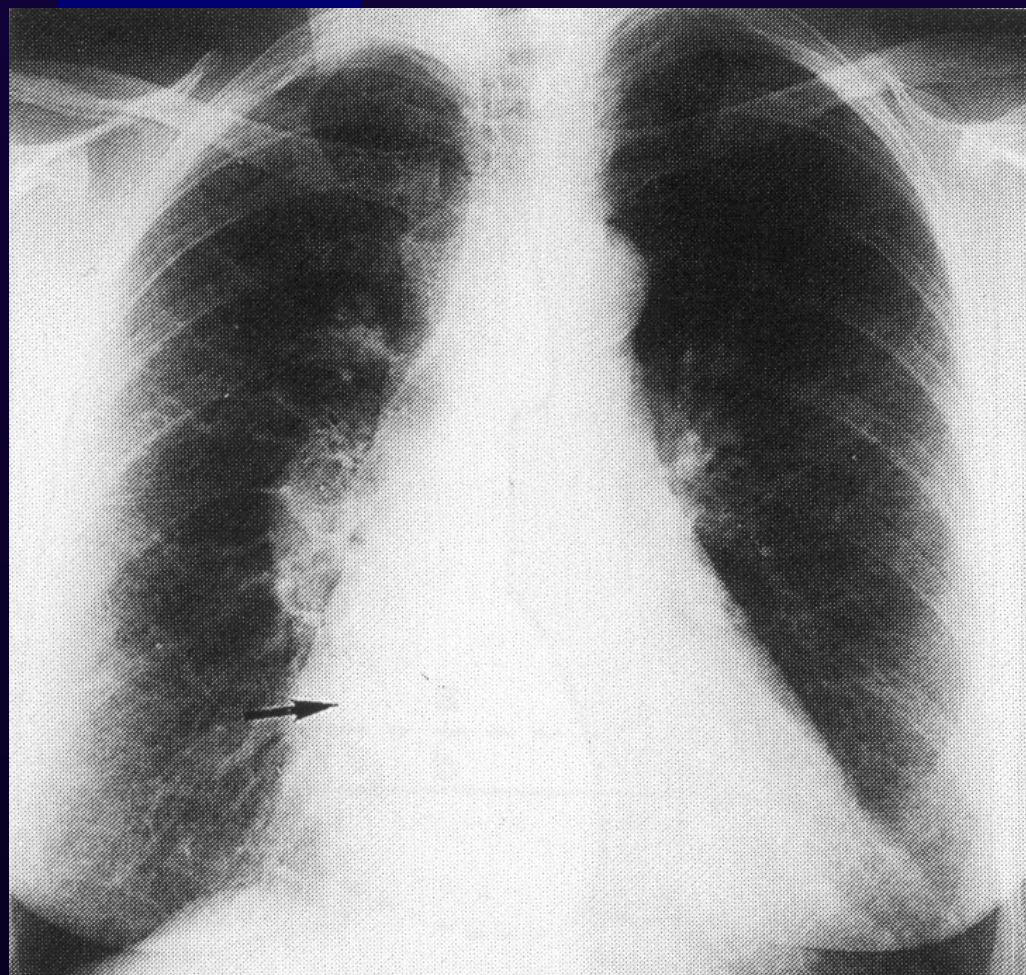

Митрална стеноза

Митрална стеноза

Митрална конфигурация

1. Изглаждане на “сърдечната талия”:
  - увеличеното ляво предсърдие избутва лявото ухо и го премества наляво
  - хипертрофия на дясна камера, която избутва ствола /конуса/ на а. pulmonalis в ляво
  - дилатация на пулмоналния конус
  - ротация на сърцето наляво /по посока на часовниковата стрелка/ поради хипертрофия на дясна камера.
2. Спускане на т.С надолу – gauche
3. Издигане на т.Д нагоре – droit

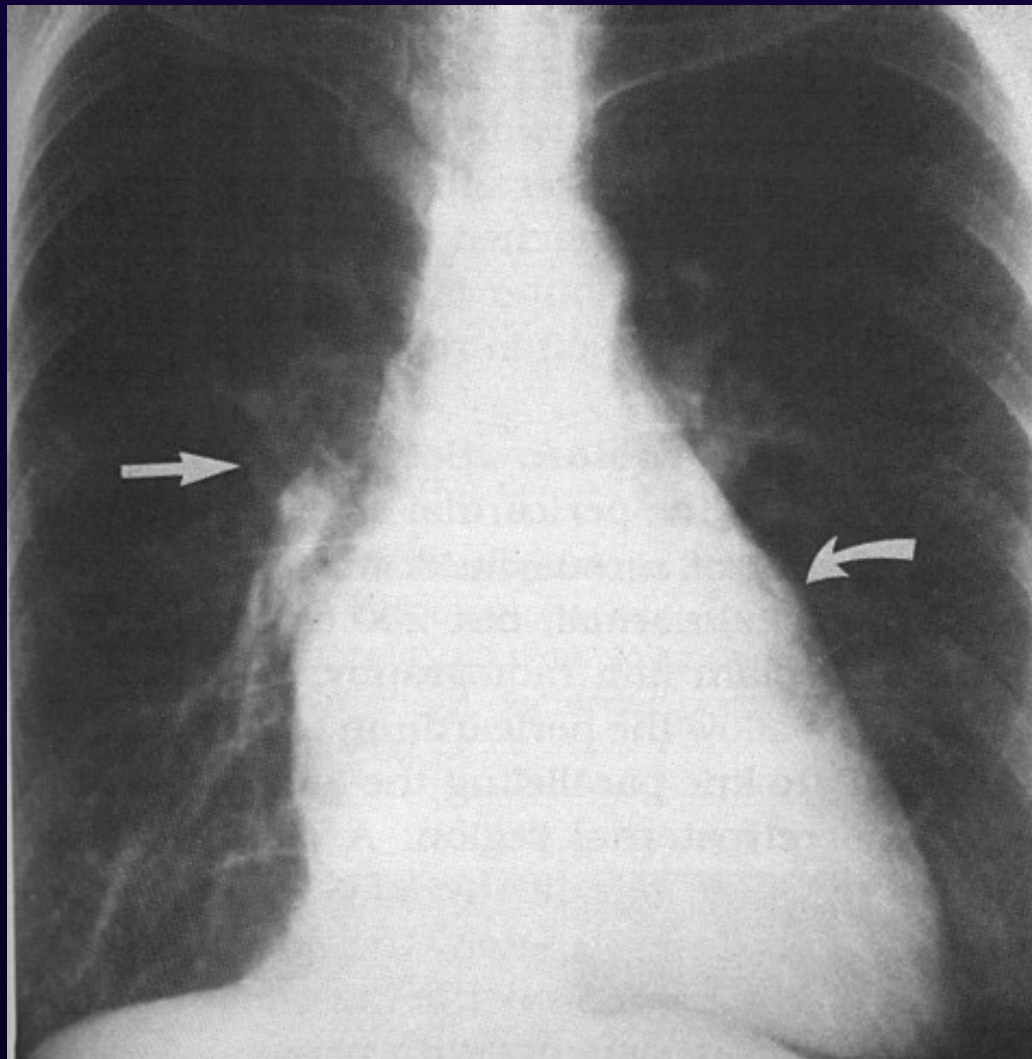
Динамични промени при митралната стеноза

1. Тахикардия /рефлекс на Бейнбридж/
2. Хипертрофия и последваща дилатация на ляво предсърдие
3. Венозен белодробен застой

Белодробните вени нямат клапи, затова при повишаване на налягането в ляво предсърдие автоматично се повишава и налягането в белодробните вени = ЦВН /норма до 12 mm Hg/. Повишаването на налягането над тези стойности се нарича венозен белодробен застой, или т.н. “застой пред сърцето”.

- Краниална девиация на белодробния рисунък /симптом на “еленови рога”/, Kerley

Венозен белодробен застои

Динамични промени при митралната стеноза

При белодробна венозна хипертония във връзка с хидростатичното налягане в белите дробове се увеличава налягането преди всичко в базалните части на белодробния паренхим. Тяхното последващо разширение е свързано и с перивазална трансудация, която затруднява достъпа на кислород до съдовете – хипоксия! Разпъването на базалните капиляри във връзка с повишеното налягане в тях /закон на Franck – Starling/ както и хипоксията водят до рефлексорен спазъм на тези съдове.

Динамични промени при митралната стеноза

- Интерстициален белодробен оток – при повишаване на колоидо-осмотичното /онкотичното/ налягане над 25 mm Hg.

Линии на Kerley – те показват готовността на белите дробове за алвеоларен оток

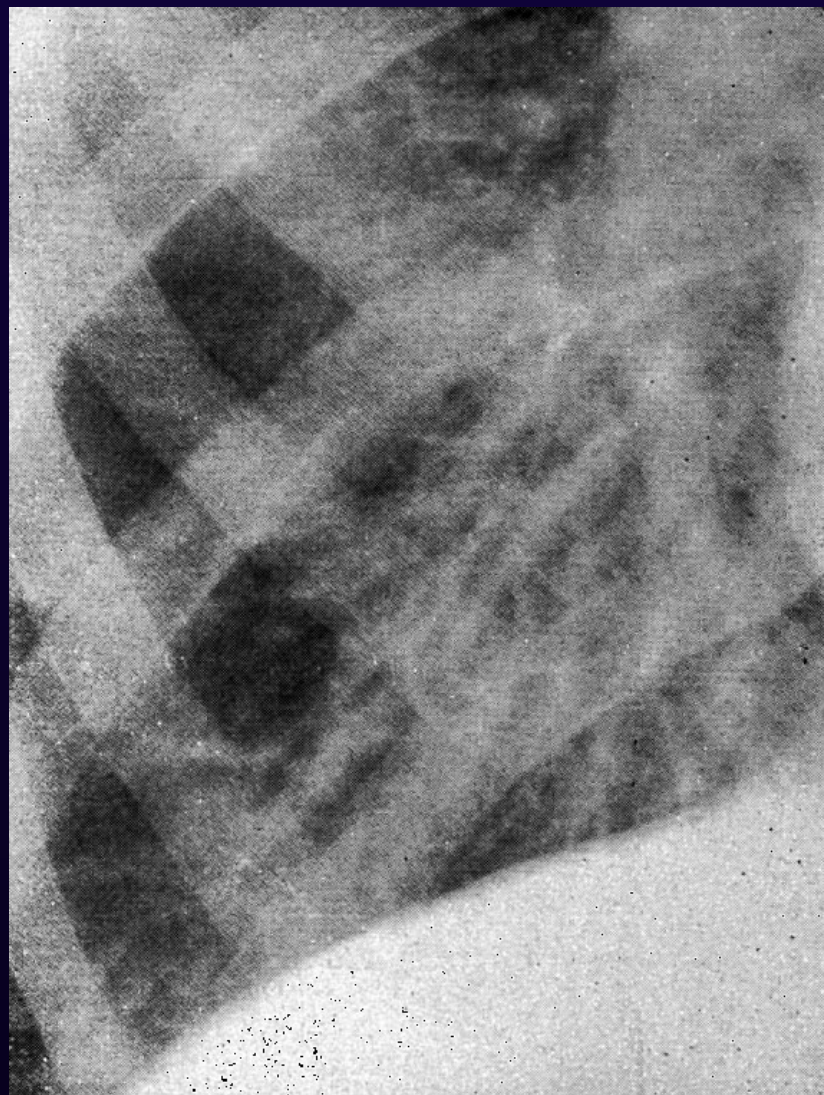
Тип В (В=Basisi) – оток на интерлобуларните септи. Средно-интензивни, силни сенки в основите на белите дробове, разположени хоризонтално /широки 1 мм, дебели 1-3 мм/.

Тип А (А=Арех) – препълнени лимфни съдове. Дълги линейни сенки /до 10 мм/ насочени към хилусите, обикновено в дясно.

Тип С (С=Croisees-от френски “кръстосвам”).

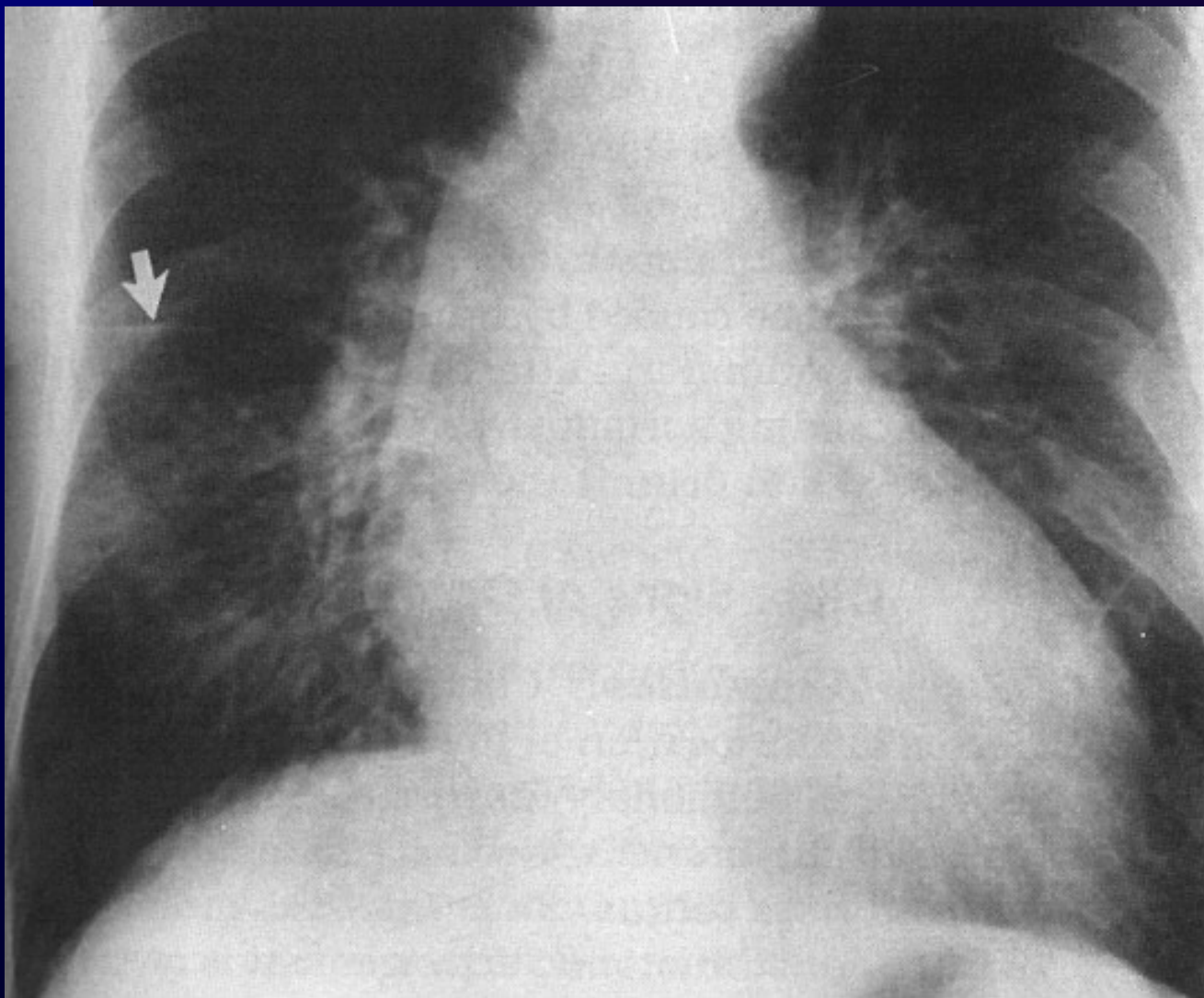
Тип D – виждат се на странична проекция и се разполагат в предните части на белите дробове.

Линии на Kerley тип В

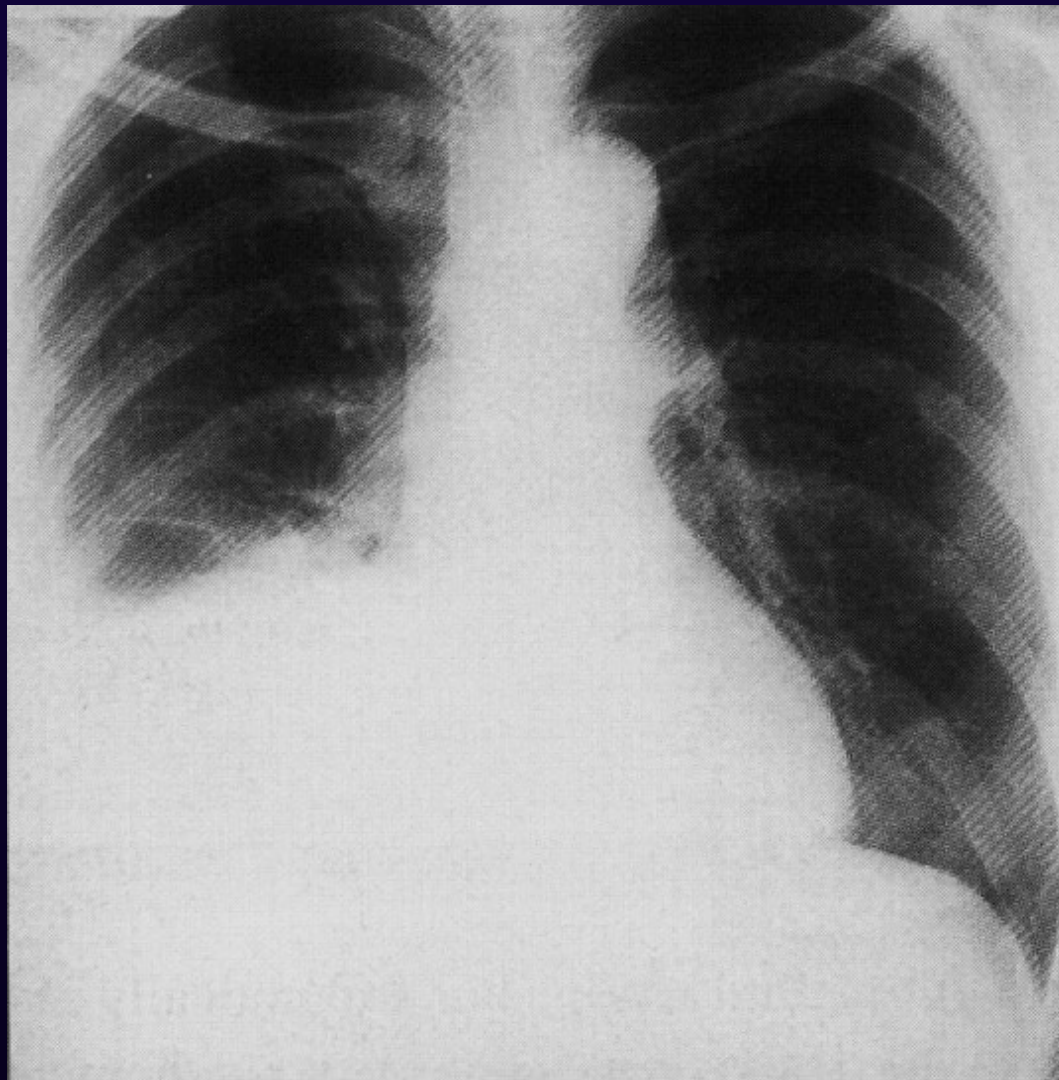
Интерстициален едем

Интерлобарен излив

Плеврален излив

Динамични промени при митралната стеноза

Интерстициалният белодробен едем се комбинира често с плеврален излив и то в дясно? – трансудат от съдовете на висцералната плевра.

- Алвеоларен белодробен оток – при повишаване на онкотичното налягане до 30-35 mm Hg

Лек – централен /"крила на пеперуда"/

Тежък – заема всички белодробни полета

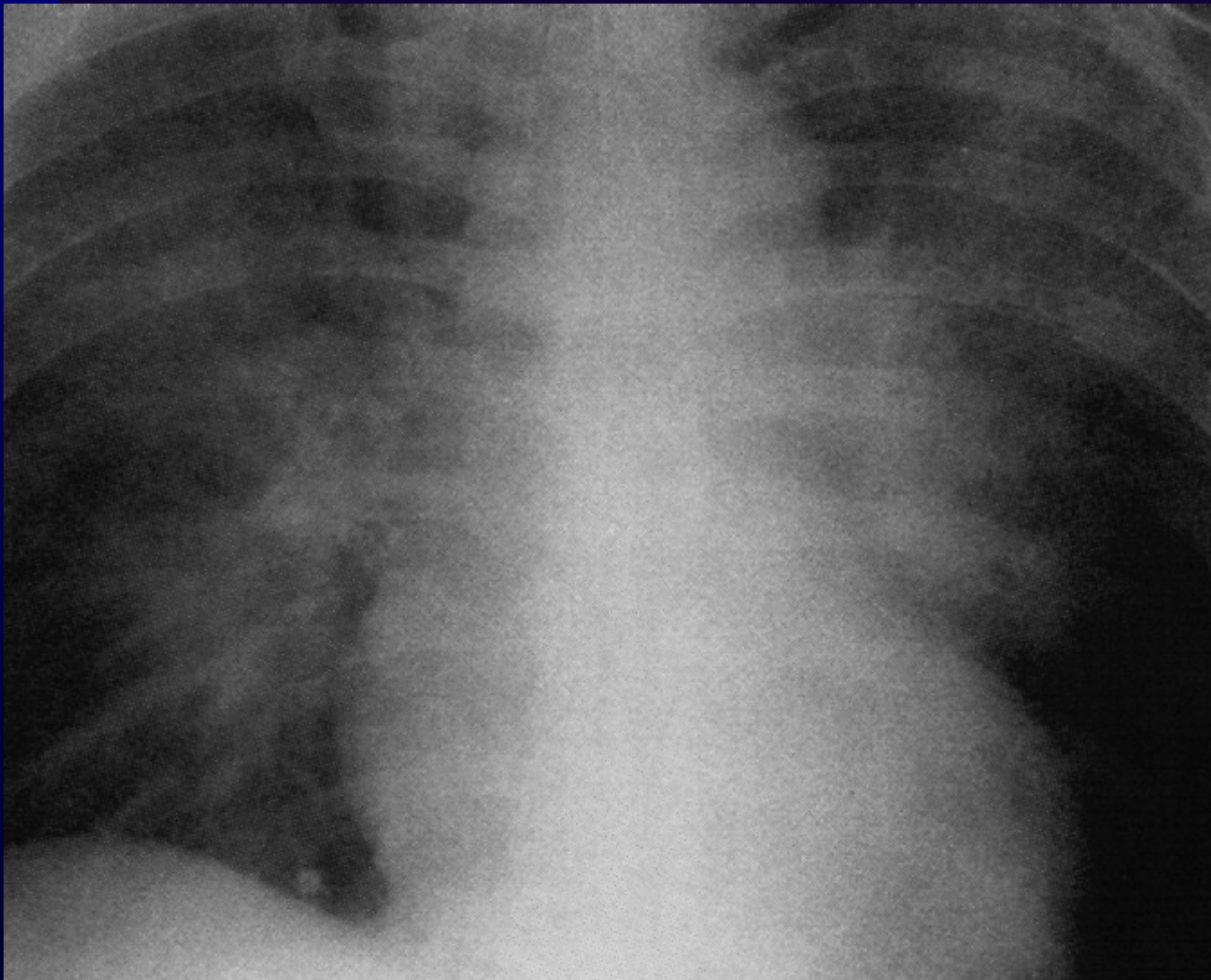
Клинично – ASTHMA CARDIALE

- Белодробна хемосидероза – клетки на сърдечния порок
Herzfehler Zellen

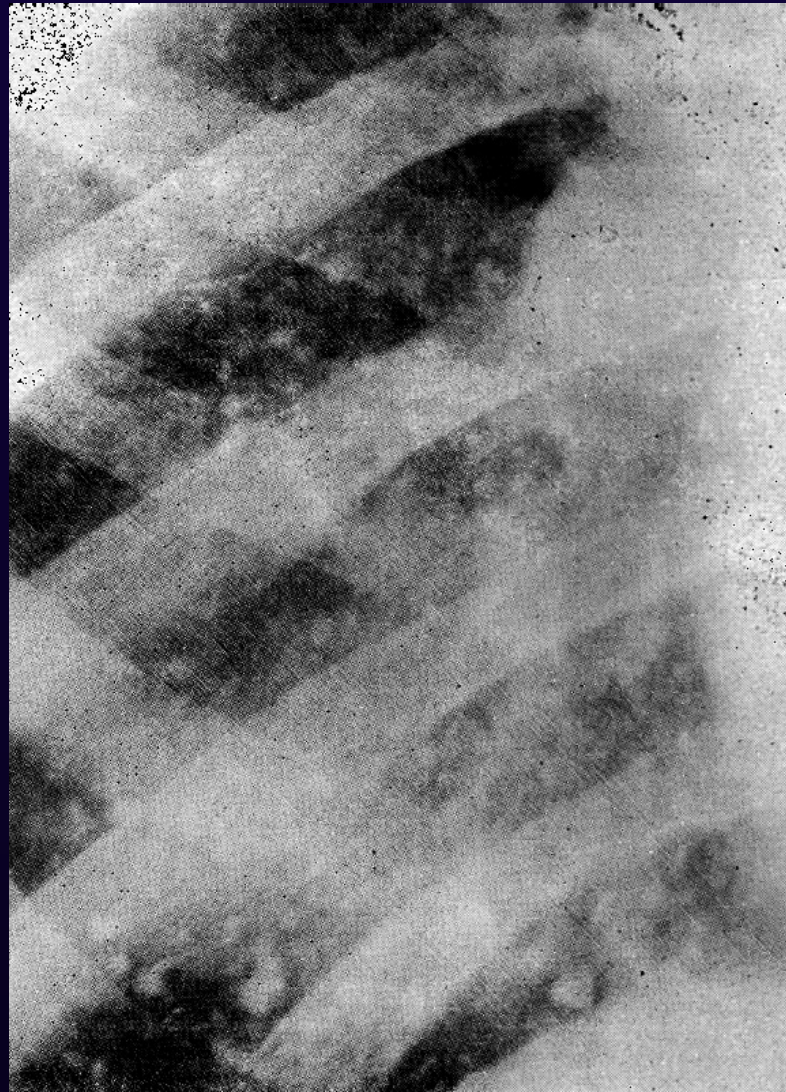
ДД:

- Силикоза
- Остра хематогенно дисеминирана ТБК

Алвеоларен едем

Хемосидероза

Динамични промени при митралната стеноза

4. Артериална белодробна хипертония

Нормално налягане в белодробната артерия – 30/15 mm Hg

A/ рефлексорен /функционален/ стадий – рефлекс на Китаев

Спазъм на крайните артериоли – отключващ момент е хипоксията във връзка с продължителната и тежка венозна белодробна хипертония. Това е т.н. “втора бариера”.

Първата бариера е самата митрална стеноза.

NB: пристъпите на кардиална астма и алвеоларен белодробен оток изчезват!

Този стадий е ОБРАТИМ. Ако болният се оперира /клапно протезиране/ могат да се избегнат късните усложнения.

Динамични промени при митралната стеноза

Б/ анатомичен стадий – затвърждаване на порока поради развитие на фиброза, хиалиноза и фибриноидна некроза.

Рентгенологично:

картината на “окастрено дърво”

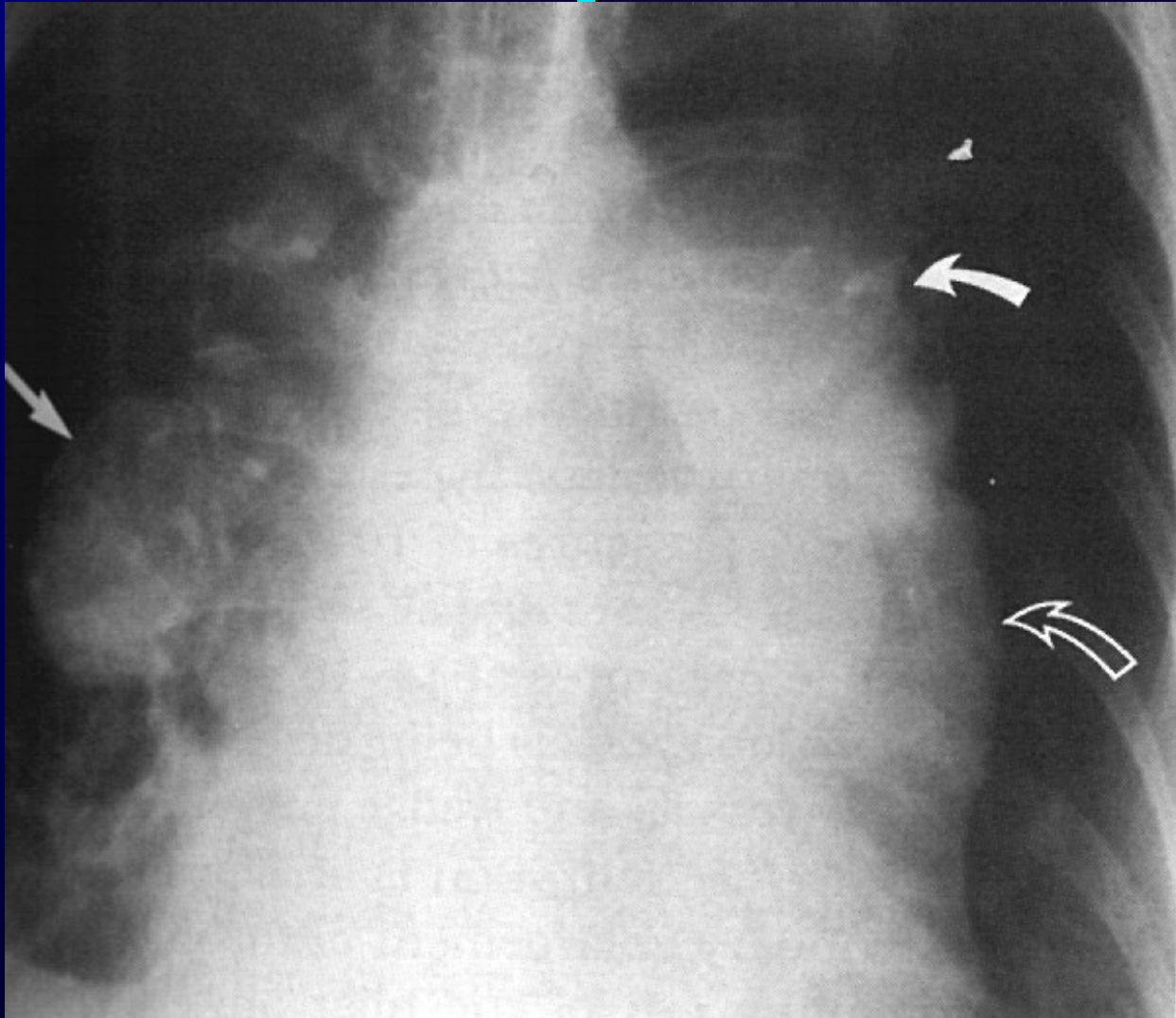
“обгоряло дърво”

“ампутация на хилусите”

Поради: разширяване на белодробната артерия и нейните магистрални клонове /стените им нямат мускулни елементи/. Хилусите са уголемени, а в периферията липсва рисунък поради спазъм на съдовете.

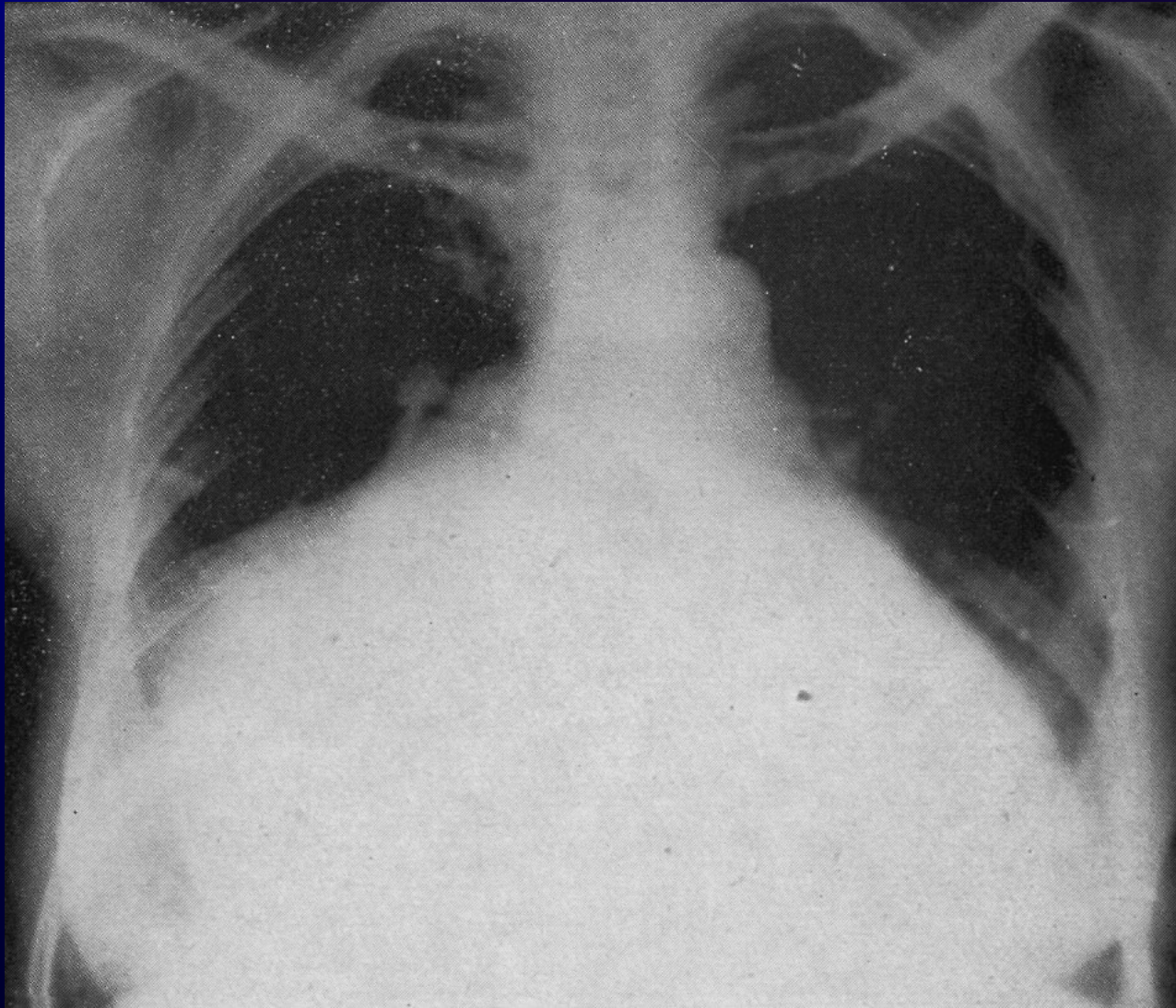
Краен етап – засягане на десните сърдечни кухини /“cor bovinum”/. Прехвърляне на порока в големия кръг. Сърдечна декомпенсация. Отоци.

Артериална белодробна хипертония

Cor bovinum

АРТЕРИАЛНА БЕЛОДРОБНА ХИПЕРТОНИЯ още при:

1. Хиперкинетична хиперволемия – вродени сърдечни пороци с Л-Д шънт
2. Хипердинамична хиперволемия – анемия, тиреотоксикоза
3. Циркулаторна хиперволемия – плетора, тахикардия, фебрилитет
4. Вродена или придобита стеноза на пулмоналната клапа
5. Хронични белодробни заболявания
6. Идиопатична

Митрална инсуфициенция

Наблюдава се рядко самостоятелно /5-8%/

Етиология:

- Ревматичен ендокардит – 90%
- Бактериален ендокардит
- Атероматозен
- Травма

Протича дълго време безсимптомно, поради което пациентите търсят лекарска помощ значително по-късно.

Хемодинамика: обемно обременяване на ляво предсърдие и лява камера, поради това, че си “подават” един паразитен обем кръв – дилатация!

Страда преди всичко лявото предсърдие.

Митрална инсуфициенция

Симптом /белег/ на Иваницкая – на лява профилна графия радиусът на описаната дъга на ляво предсърдие е значително по-голям /6-12-13 см/, отколкото при изолирана /чиста/ митрална стеноза /3-6 см/. Центърът на радиуса е извън /пред/ сърцето.

При уголемяване на лява камера това става по пътя на притока на кръвта /на входящия тракт/.

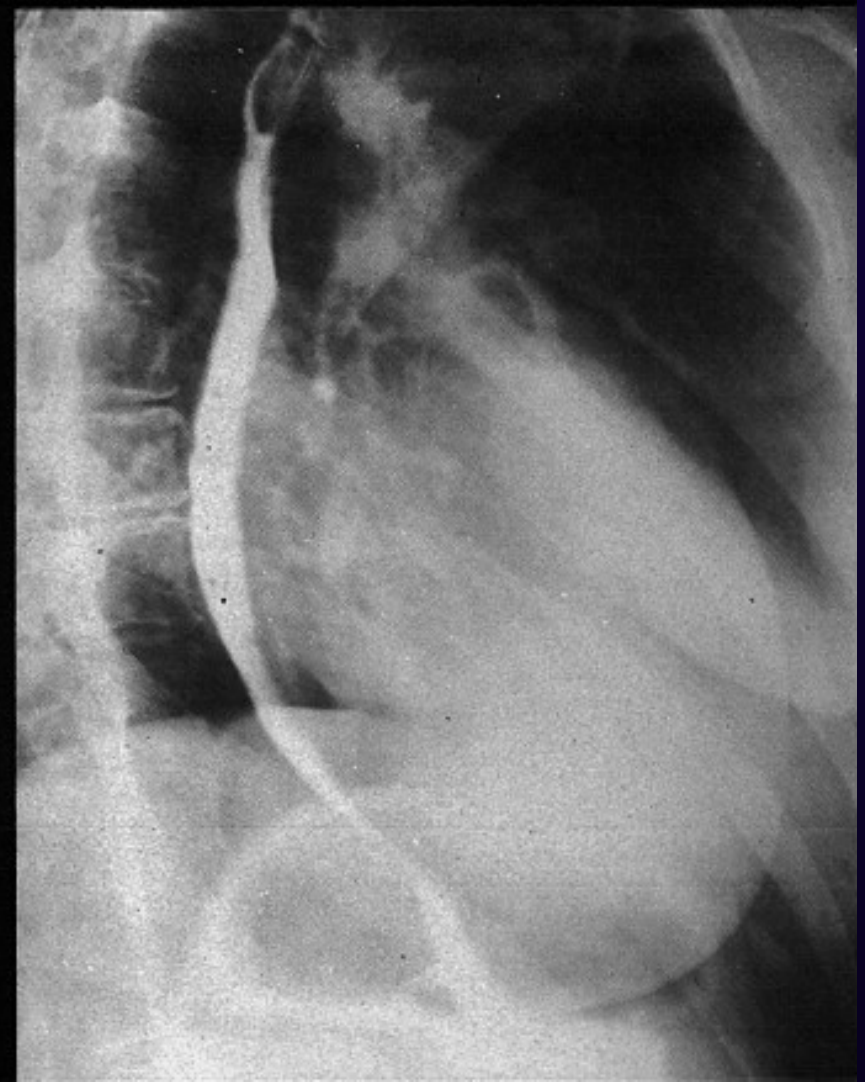
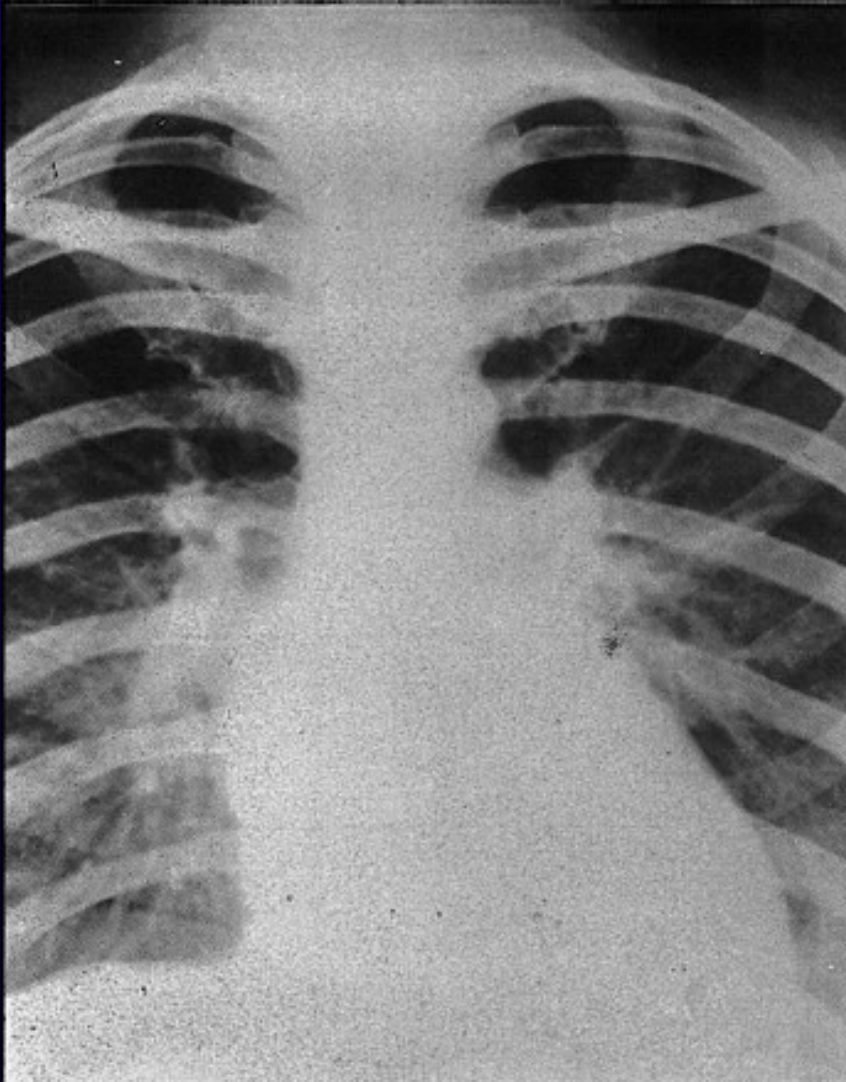
ДД: с уголемена лява камера при аортни пороци – уголемяване на изходящия тракт.

При рентгеноскопия и кимография се установяват усилен пулсации на ляво предсърдие /по очертанията му се регистрират зъбци от камерен тип/ - феномен на “сistolна експанзия” на ляво предсърдие. При митрална стеноза пулсациите на ляво предсърдие са отслабени. Липсват типичните за митралната стеноза белодробни промени.

Митрална инсуфициенция

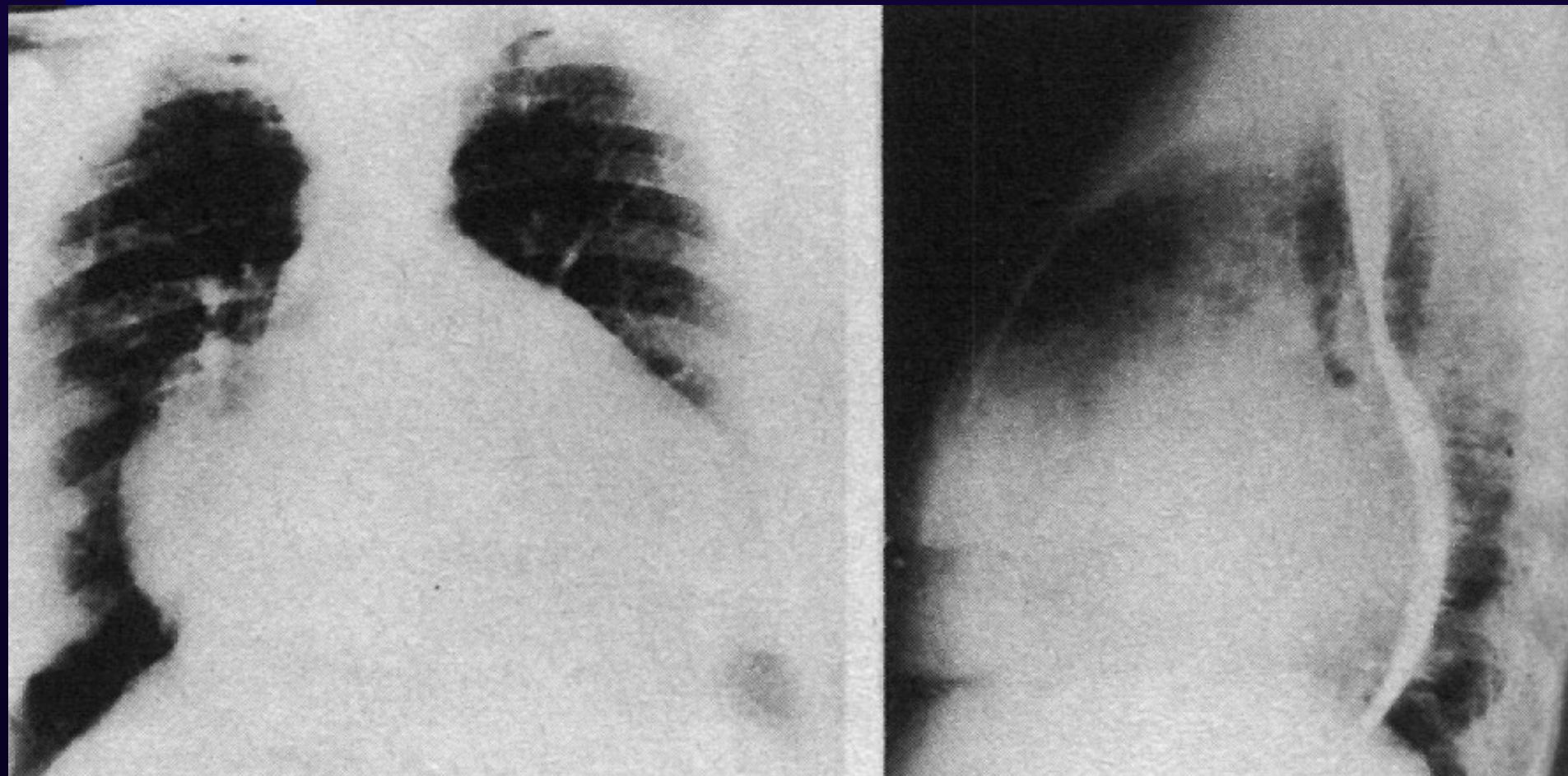

Митрална инсуфициенция

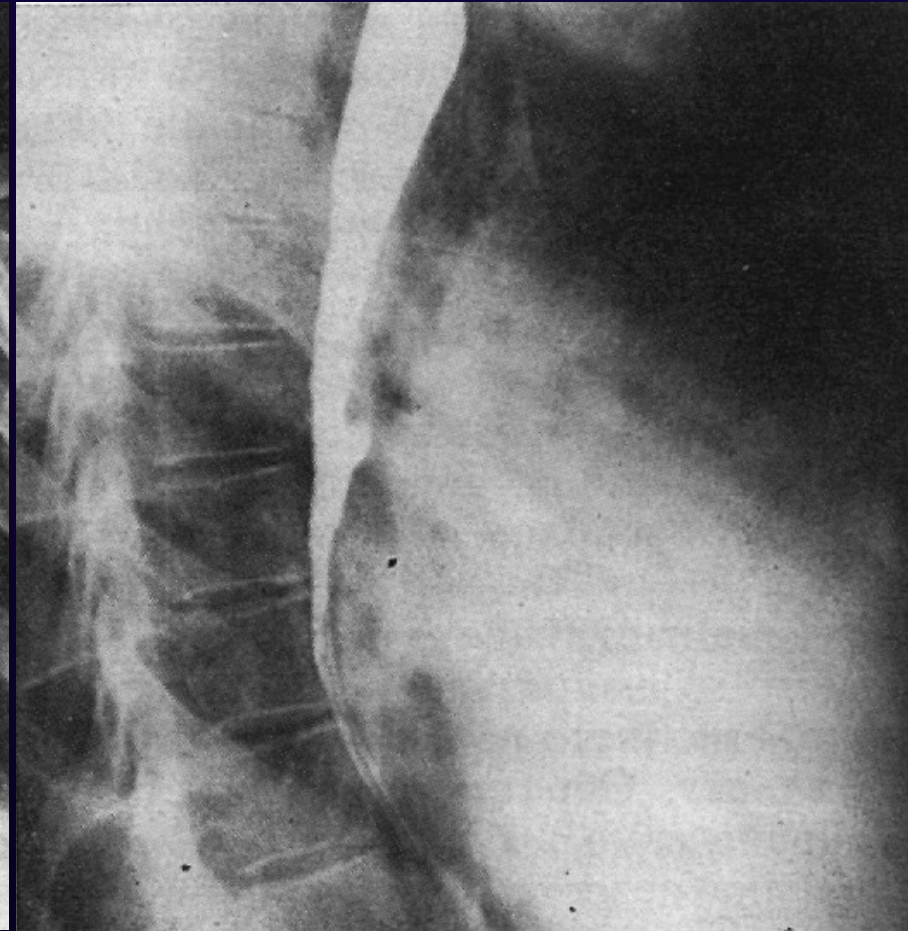
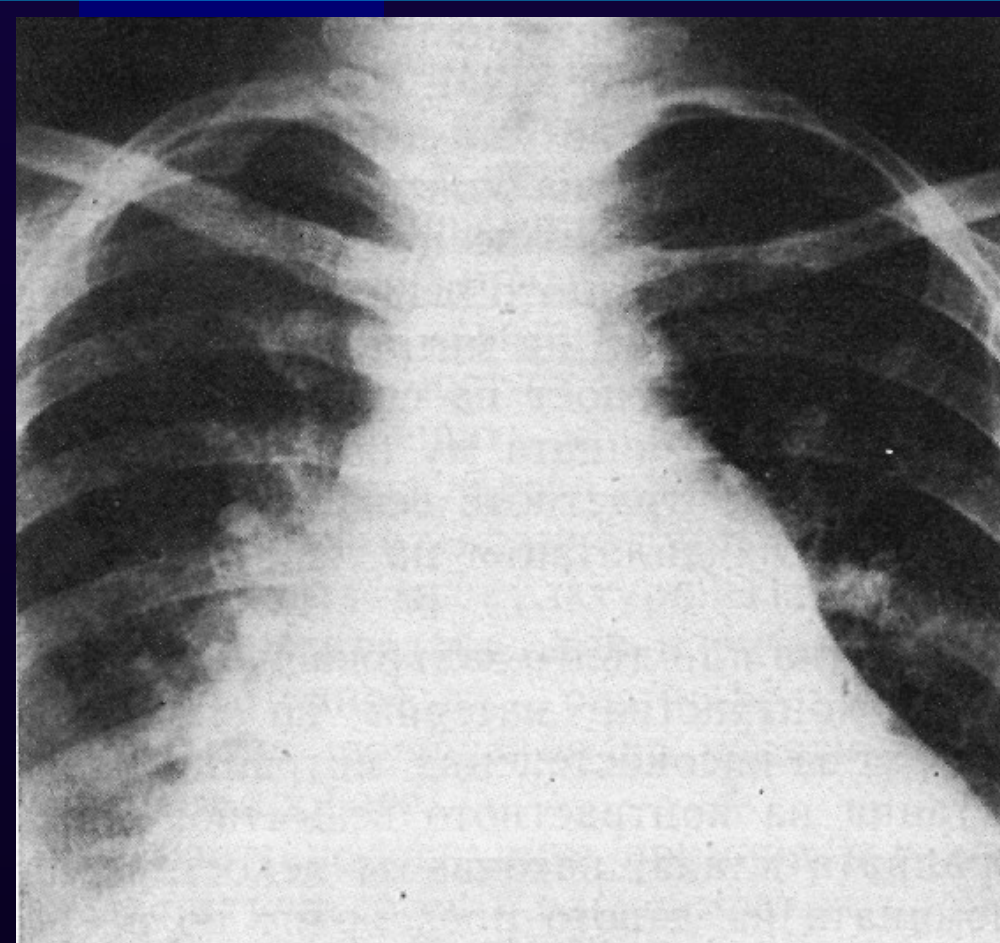

Смесен митрален порок

Митрално-трикуспидален порок

Аортни пороци

50% аортна стеноза

20% аортна инсуфициенция

30% смесени пороци

Изолираната клапна аортна стеноза най-често е вродена аномалия.

Придобита аортна стеноза:

1. След ревматичен ендокардит
2. Дегенеративни промени – фиброза, калциноза

При аортна стеноза лявата камера работи срещу повишено съпротивление, т.е. тя е тензионно /сistolно/ обременена – хипертрофия, дилатация.

Аортни пороци

Прогнозата на аортната стеноза е значително по-добра в сравнение с митралните пороци, тъй като компенсаторния резерв на лява камера е по-голям. Декомпенсация настъпва твърде късно. Преживяемост до една и половина години.

Локално постстенотично разширение на възходящата аорта /в областта на десния атрио-вазален ъгъл/ от вихровите движения на кръвния ток.

Аортна конфигурация – подчертана талия, увеличен ляв напречник, удължен надлъжен /кос/ диаметър, сърдечен връх разположен наляво и надолу /"потънал" в сянката на левия диафрагмален купол/.

При аортна инсуфициенция и хипертония се разширява възходящата аорта по цялото си протежение.

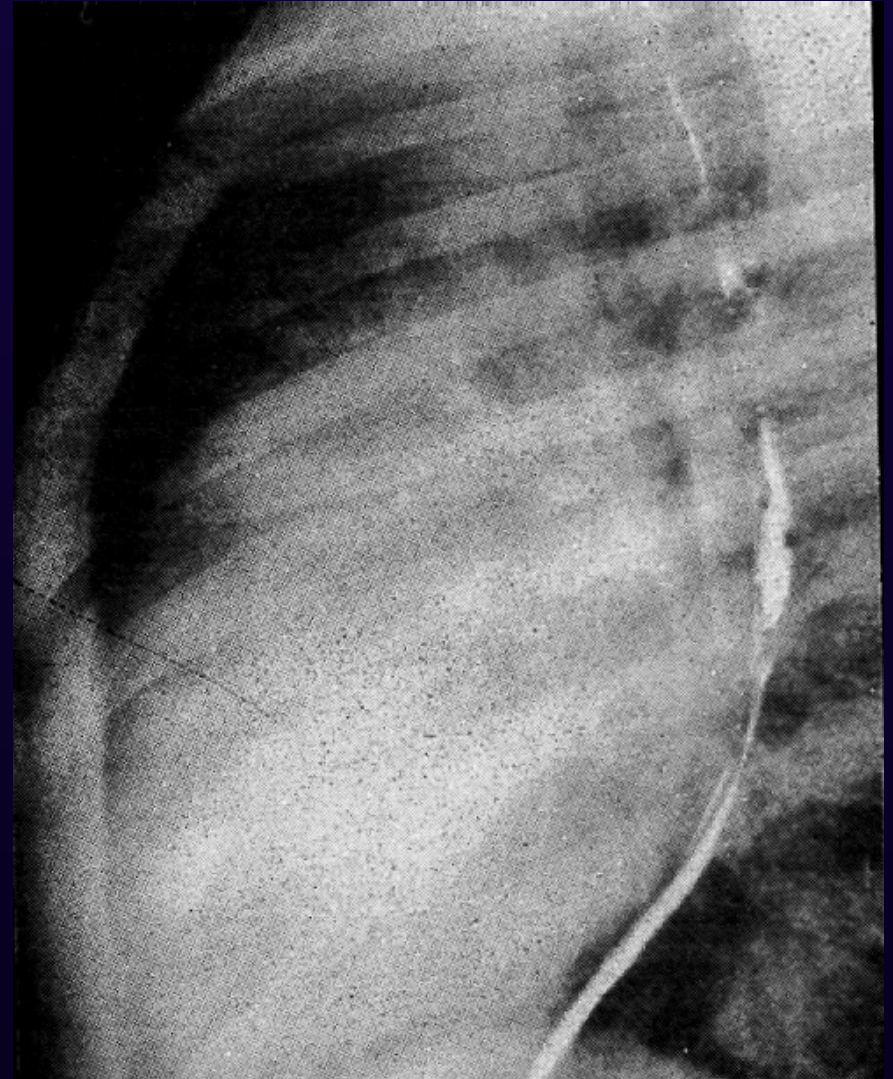
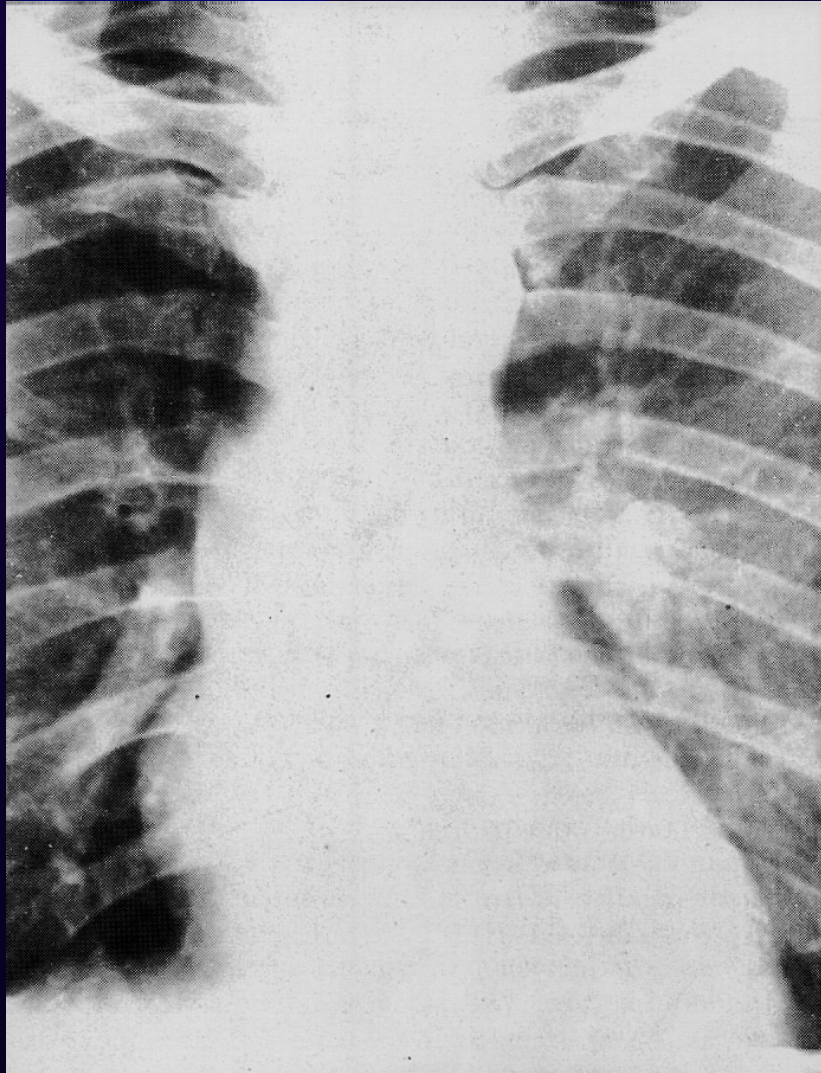

Аортна стеноза

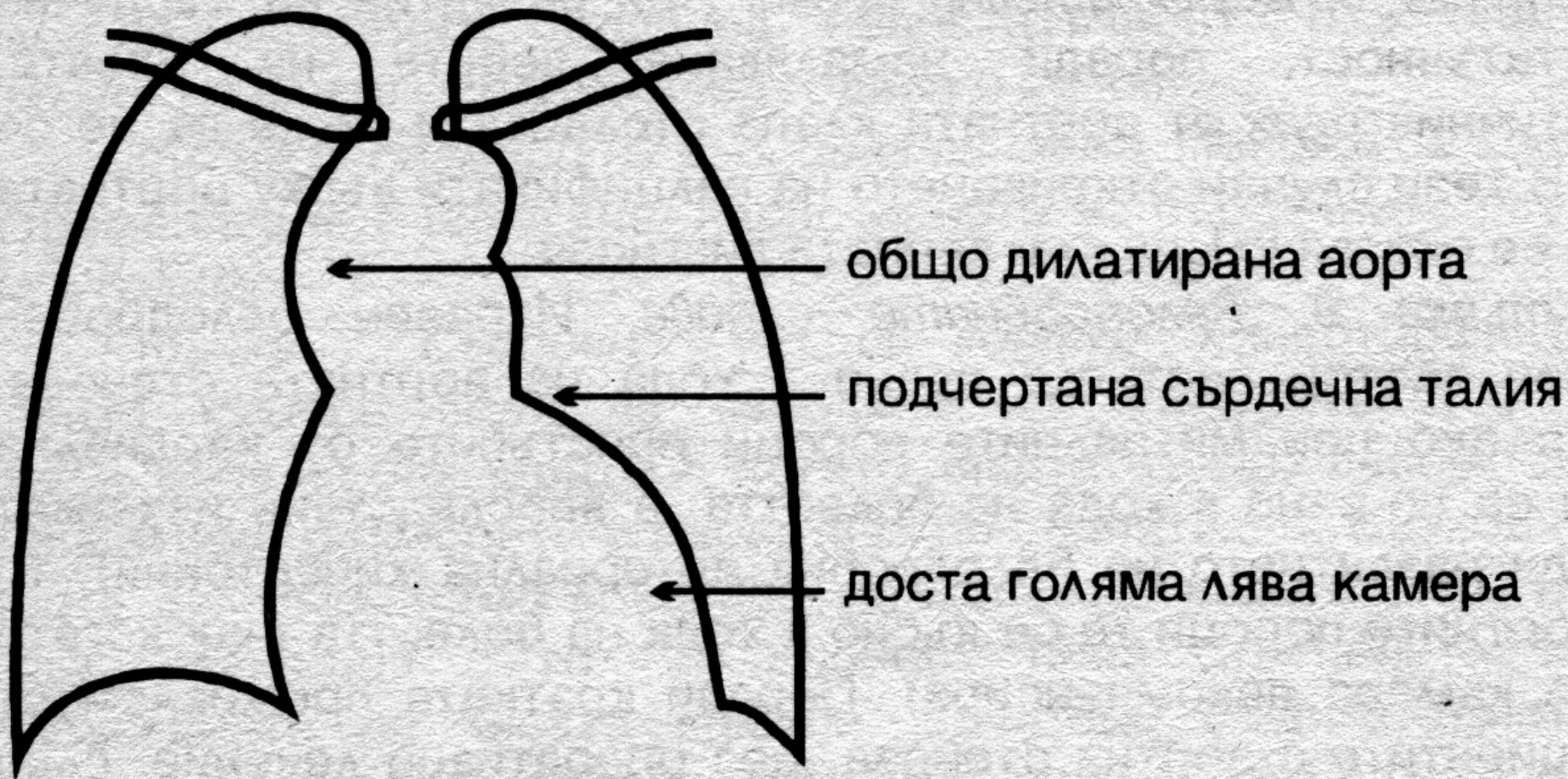

Аортна стеноза

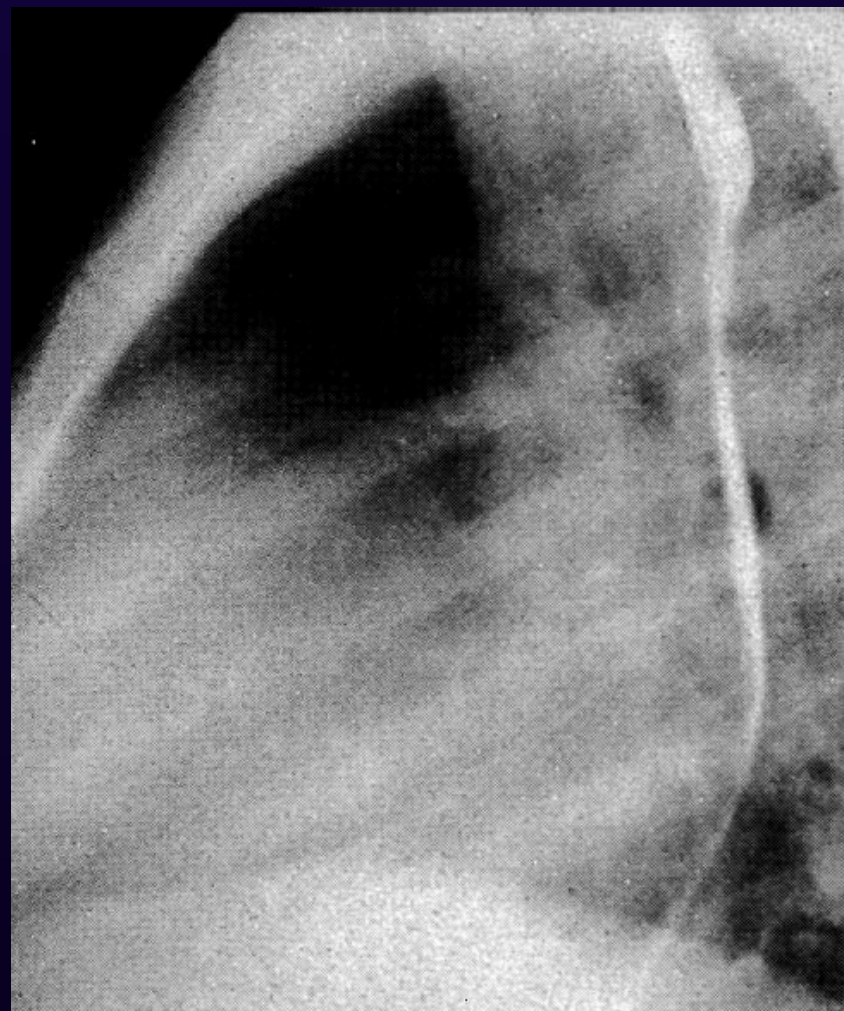
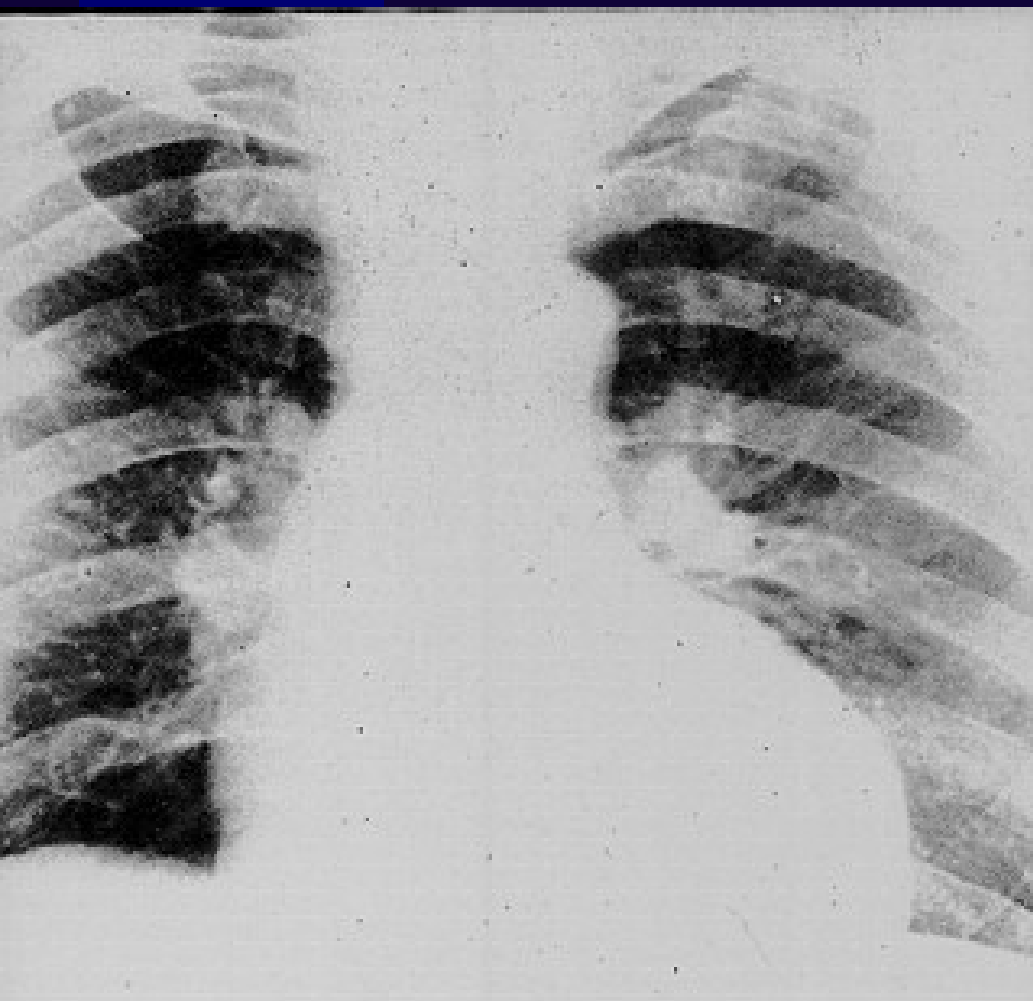

Аортна инсуфициенция

Аортна инсуфициенция

Аортни пороци

ДД:

кимография – при аортна недостатъчност пулсациите /кимографските зъбци по контура на лява камера и аорта/ са усилены, а при аортната стеноза и хипертонията – отслабени.

При аортна недостатъчност – “homo pulsans”

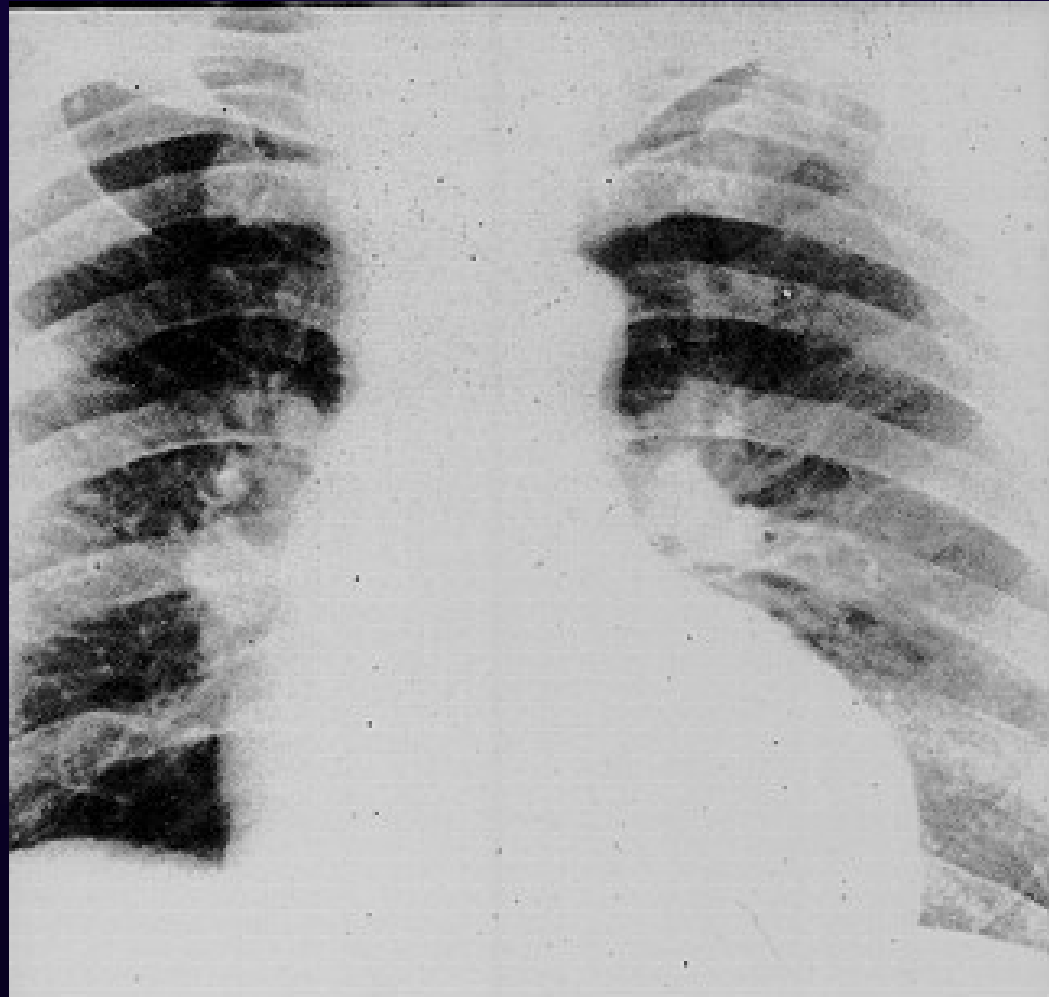
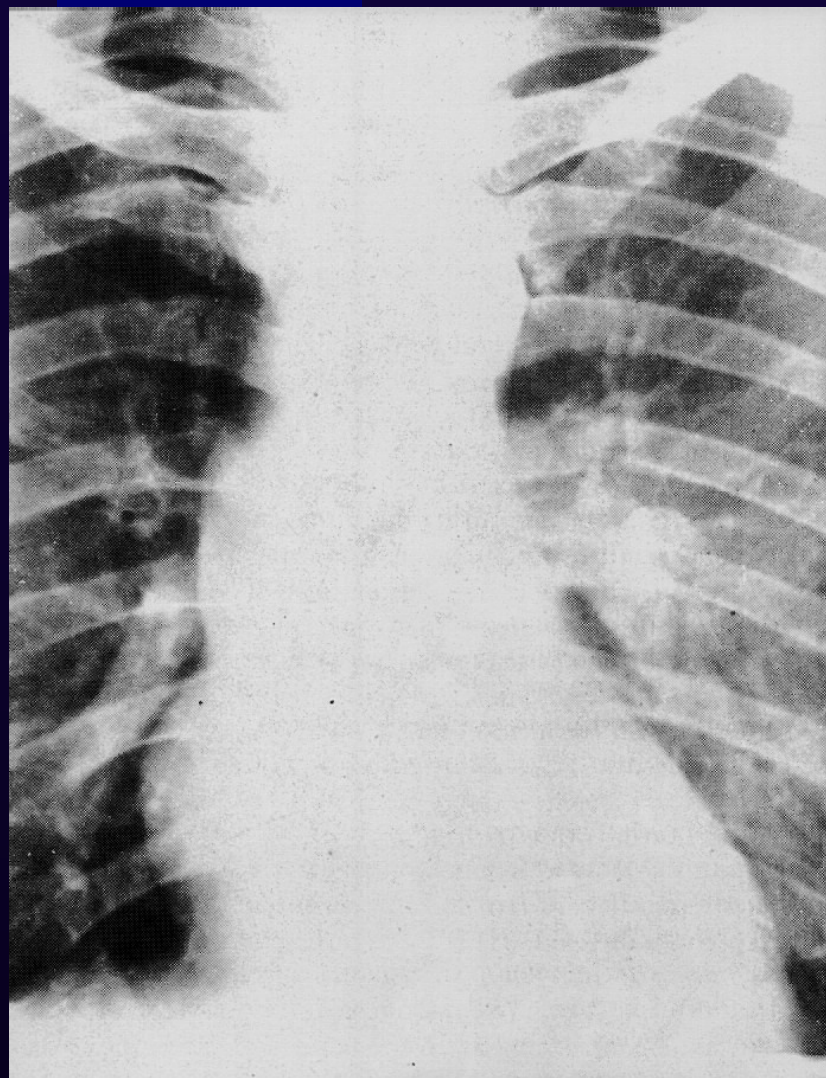
ДД клинични белези:

1. Аускултаторна находка
2. При аортната инсуфициенция значителна разлика в амплитудата на систолното и диастолно кръвно налягане
3. При аортна инсуфициенция пулсът е като “хидравличен чук” /pulsus celer et altus/, а при аортна стеноза- pulsus altus et rarus

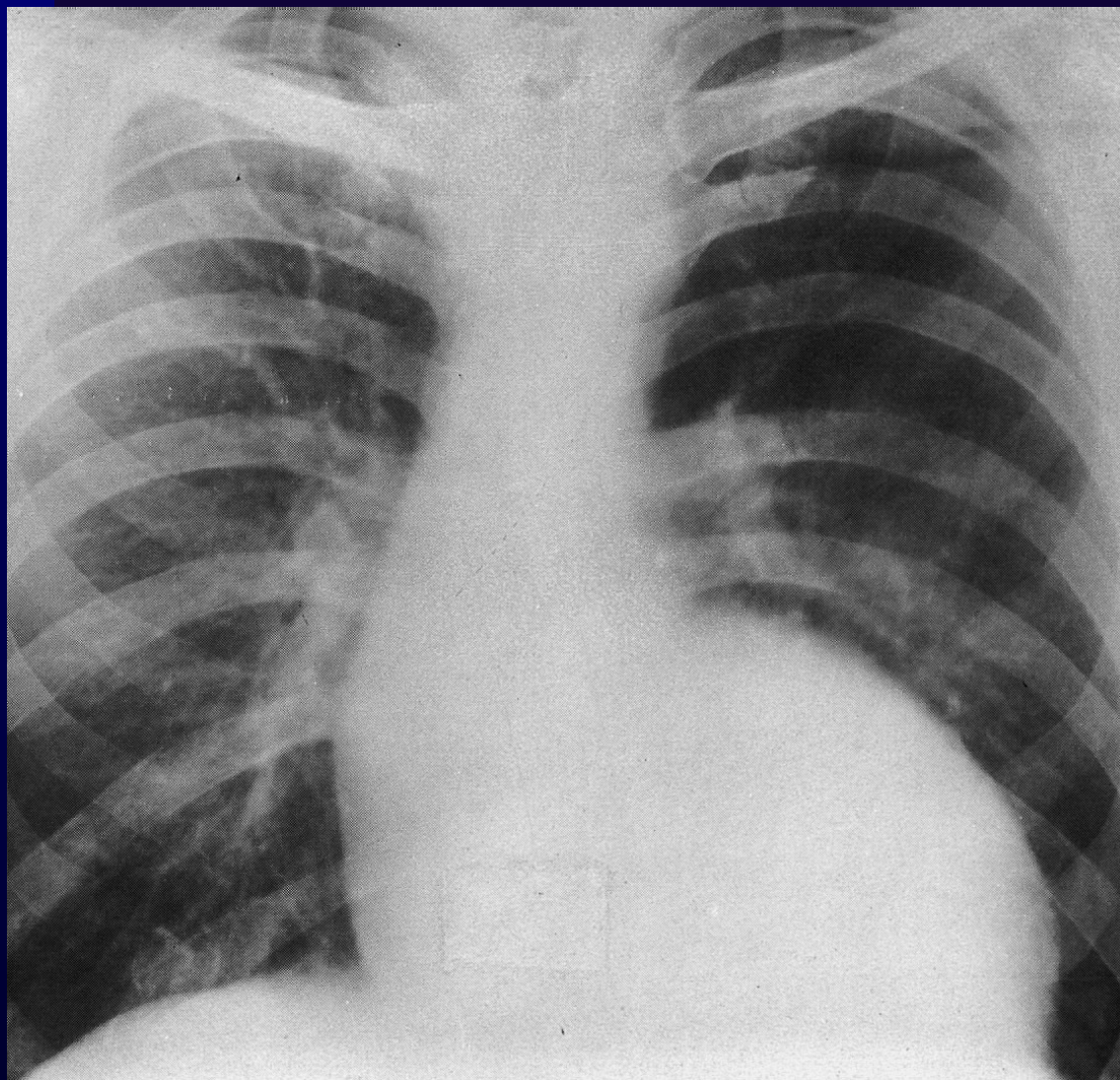
NB: При аортните пороци с по-голяма давност може да настъпи релативна митрална недостатъчност – т.н. митрализация на аортния порок.

DD Ao. St. – Ao. Ins.

Cor hypertonicum

Пороци на трикуспидалната клапа

Срещат се значително по-рядко. По-често се наблюдава релативната трикуспидална инсуфициенция в резултат на преразтягане на клапния пръстен при всички заболявания, водещи до дилатация на дясна камера.

Пороци на пулмоналната клапа

Наблюдават се извънредно рядко. Пулмоналната стеноза е винаги вродено заболяване. Функционална пулмонална стеноза се наблюдава при:

1. Адхезивен перикардит.
2. Хипертрофия на междукамерната преграда – синдром на Bernhaeim.

Кардиомиопатии /КМП/

Първични /идиопатични/ КМП

Вторични КМП – миокардити

Класификация:

1. Хистологичтна /на Ланг/

- миокардити
- миокардози

2. Етиологични

- исхемична болест на сърцето ⇒ атеросклеротична миокардиосклероза – диагнозата е ПА, а не рентгенова
- инфекциозни
- токсични, лъчеви
- неопластични
- идиопатични

Кардиомиопатии

3. Клинична

- остър
- хроничен

4. Хемодинамична

- конгестивна /дилатативна/
  - хипертрофична
    - а/ обструктивна
    - б/ необструктивна
- рестриктивна /облитеративна/
  - а/ендокардна фиброза
  - б/ендокардна фиброеластоза на Loffler

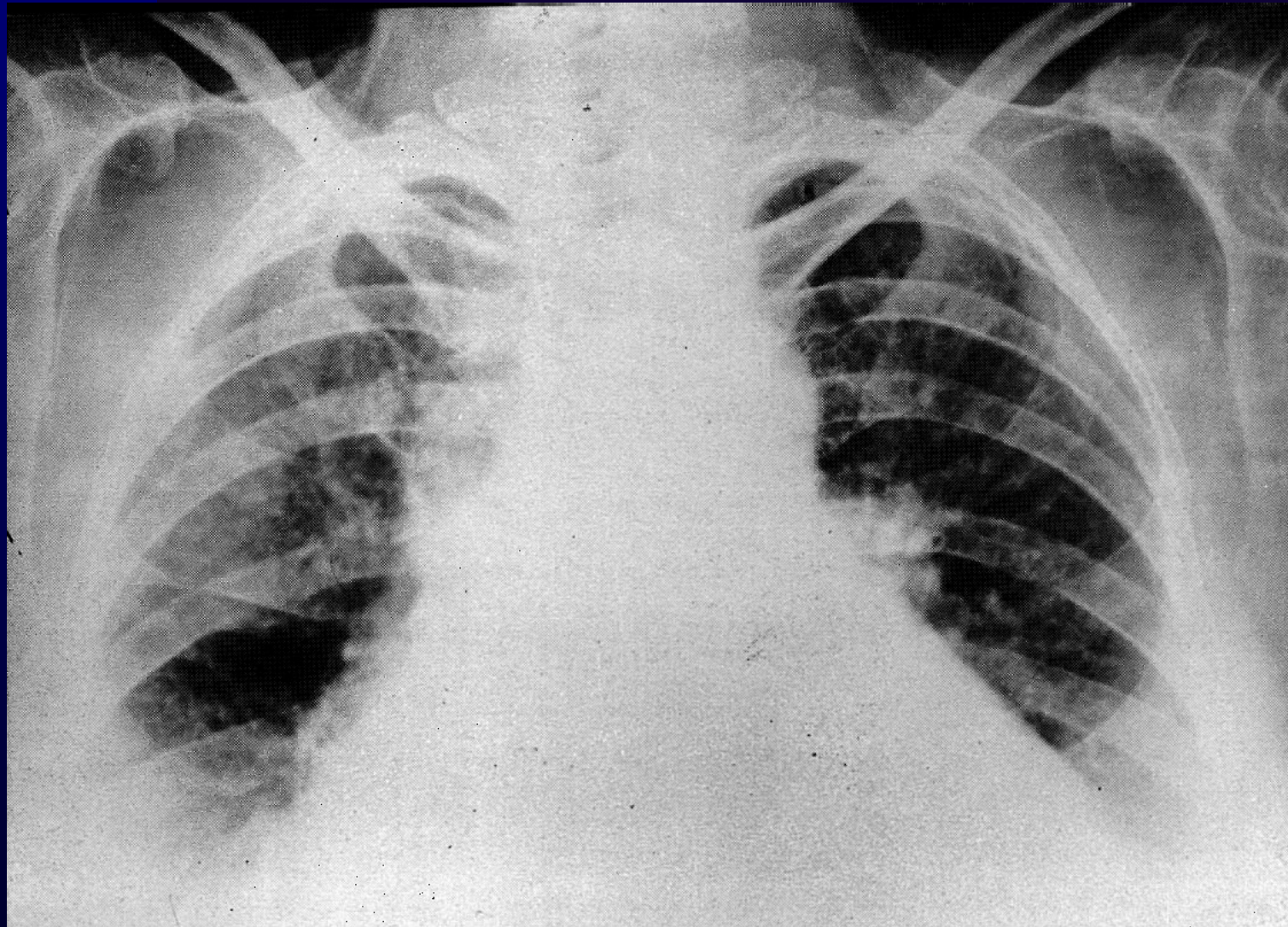
Кардиомиопатии

РЕНТГЕНОВ ОБРАЗ – миопатична конфигурация – уголемена сърдечна сянка с намален сърдечен тонус /на широка основа/. Отслабени пулсации.

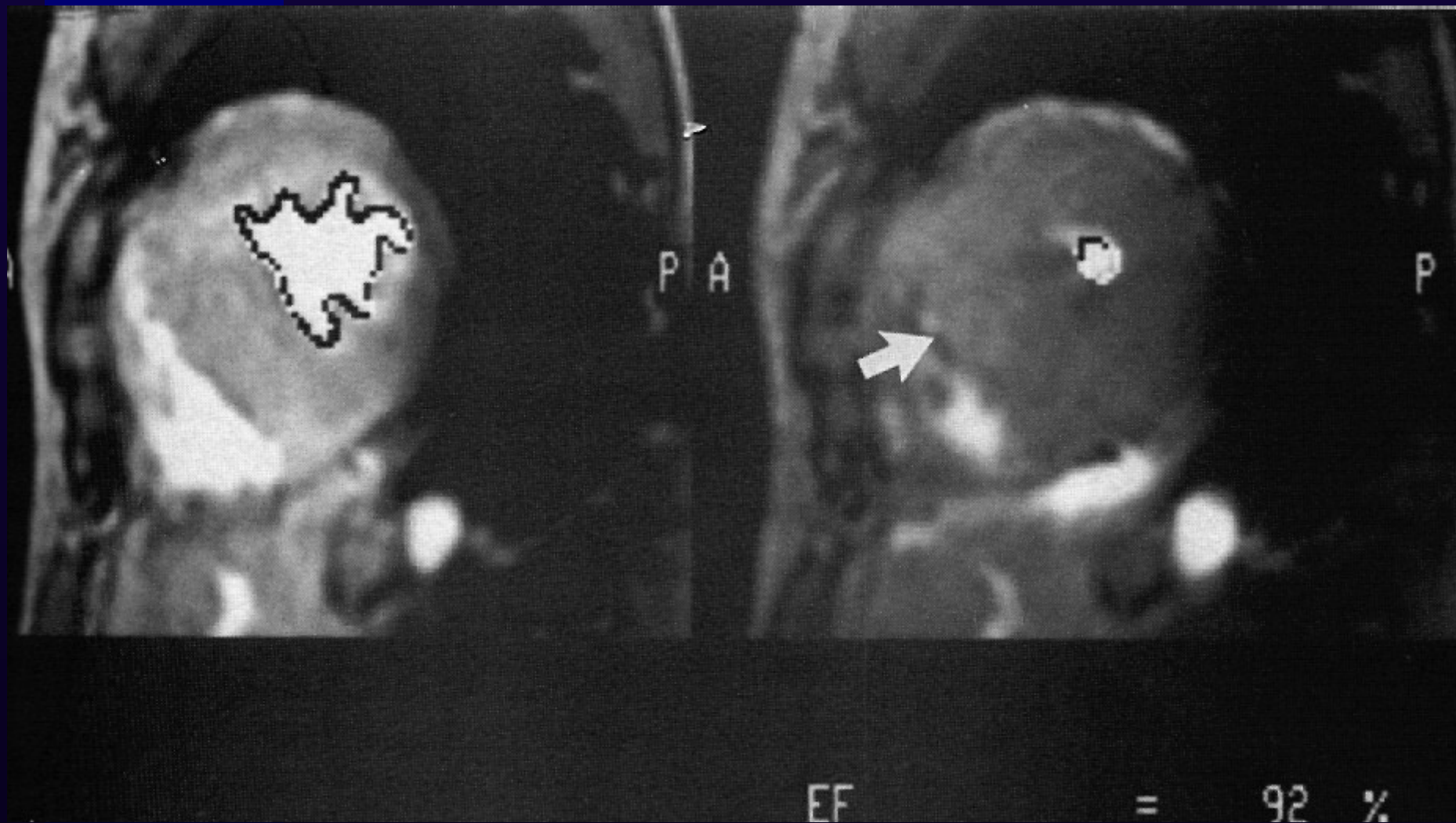
Различните причини водят до еднаква рентгенова симптоматика, поради което е невъзможно да се направи етиологична диагноза.

Миопатична конфигурация

Хипертрофична кардиомиопатия

Перикардити

Етиология: вируси, бактерии, туберкулоза, постинфарктен синдром /Dressler/, кардиотомии, травма, неоплазми, ревматизъм, колагенози, имплантиране на пейс-мейкър, микседем, уремия, хронична анемия, руптура на сърдечна аневризма или дисецираща аортна аневризма.

1. Pericarditis adhaesiva /адхезивен, констриктивен, “сух”/

Не е обект на рентгеновото изследване

Води до механично обусловена сърдечна недостатъчност

А/ concretio pericardii

Б/ accretio pericardii /pleuropericarditis adhaesiva/

В/ pericarditis calculosa /calcificans/ s. calcificationes pericardii, “Panzer herz”

2. Pericarditis exudativa /“влажен” перикардит/

Нормално съдържание на перикардна течност около 30 куб.см. Промяната на сърдечно-съдовата сянка е забележима, когато течността надхвърли 100 куб.см.

Рентгеноскопия – отслабени сърдечни пулсации при запазени съдови пулсации

Перикардити

Кимография – кимографските зъбци са с намалена амплитуда /еднакви по амплитуда по левия и десния сърдечен контур, тъй като течността провежда по-силните камерни пулсации/, заоблен връх, деформирани.

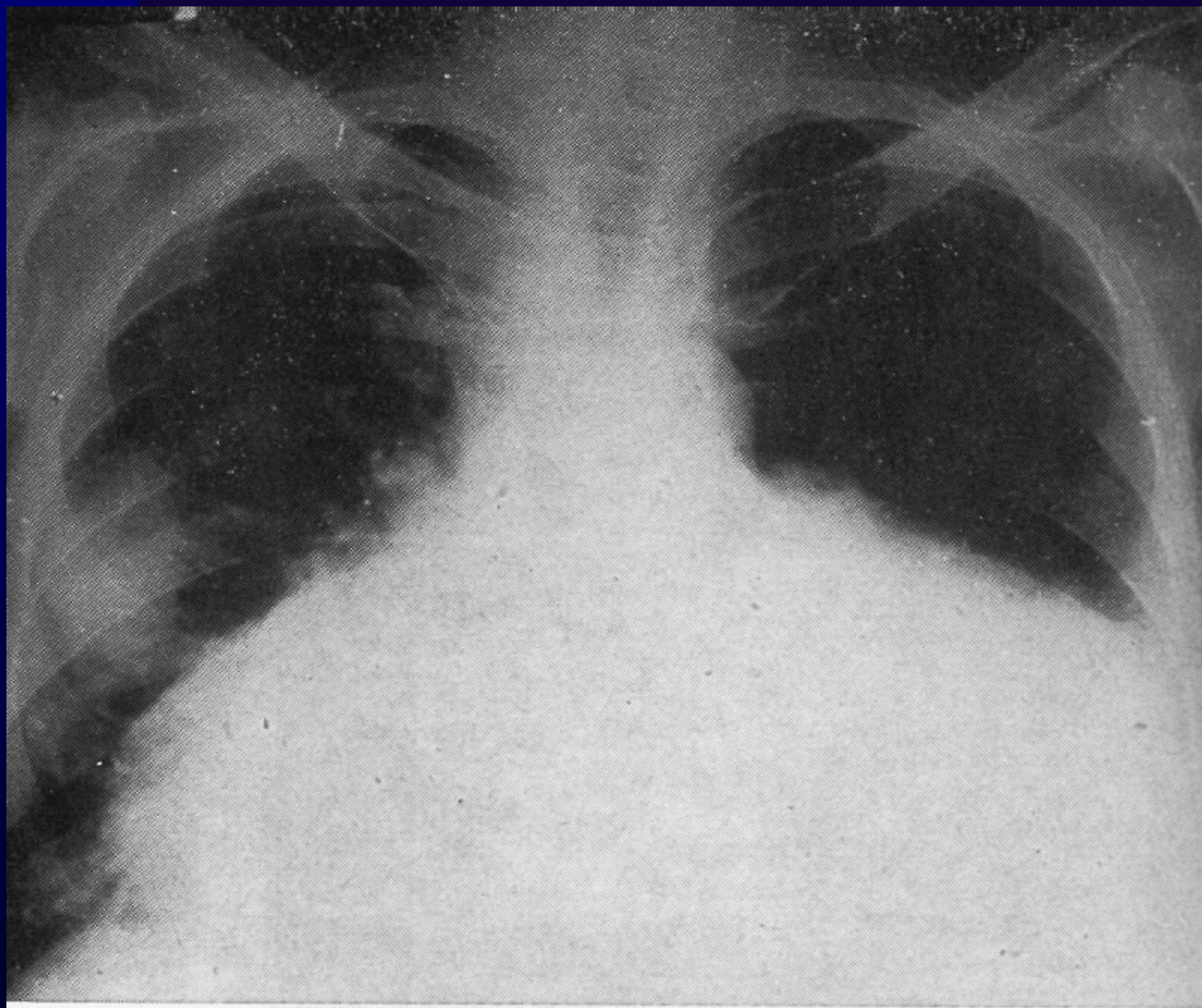
Рентгенография:

- Първоначално – кардиодиафрагмалните ъгли се запълват /първо левия, после десния/ и те стават тъпи.
- Впоследствие – общо уголемяване на сърцето със заличаване на границите между отделните сегменти.
- Краен етап – сърдечната сянка се удължава вертикално, кардиодиафрагмалните ъгли са отново остри /"coeur en carafe"/. Скъсен съдов сноп. Голямо сърце, но липсва белодробен застои!

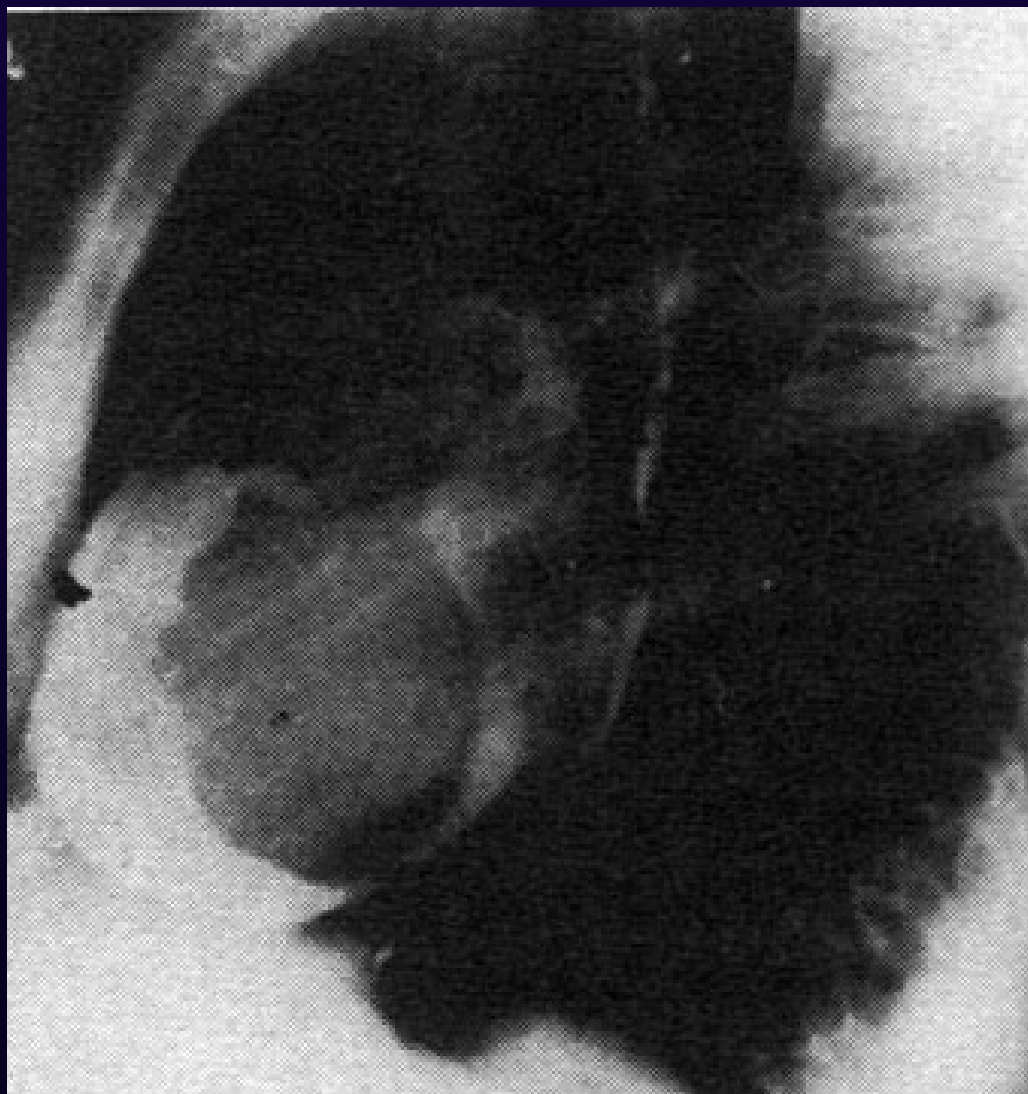
Хидропневмоперикард – след пункция на перикарден излив.

ДД с кардиомиопатия: при тях е налице венозен застои /"еленови рога"/, т.е. "подава си рогата". Съдовата сянка не е скъсена.

Ексудативен перикардит

Калцифициращ перикардит

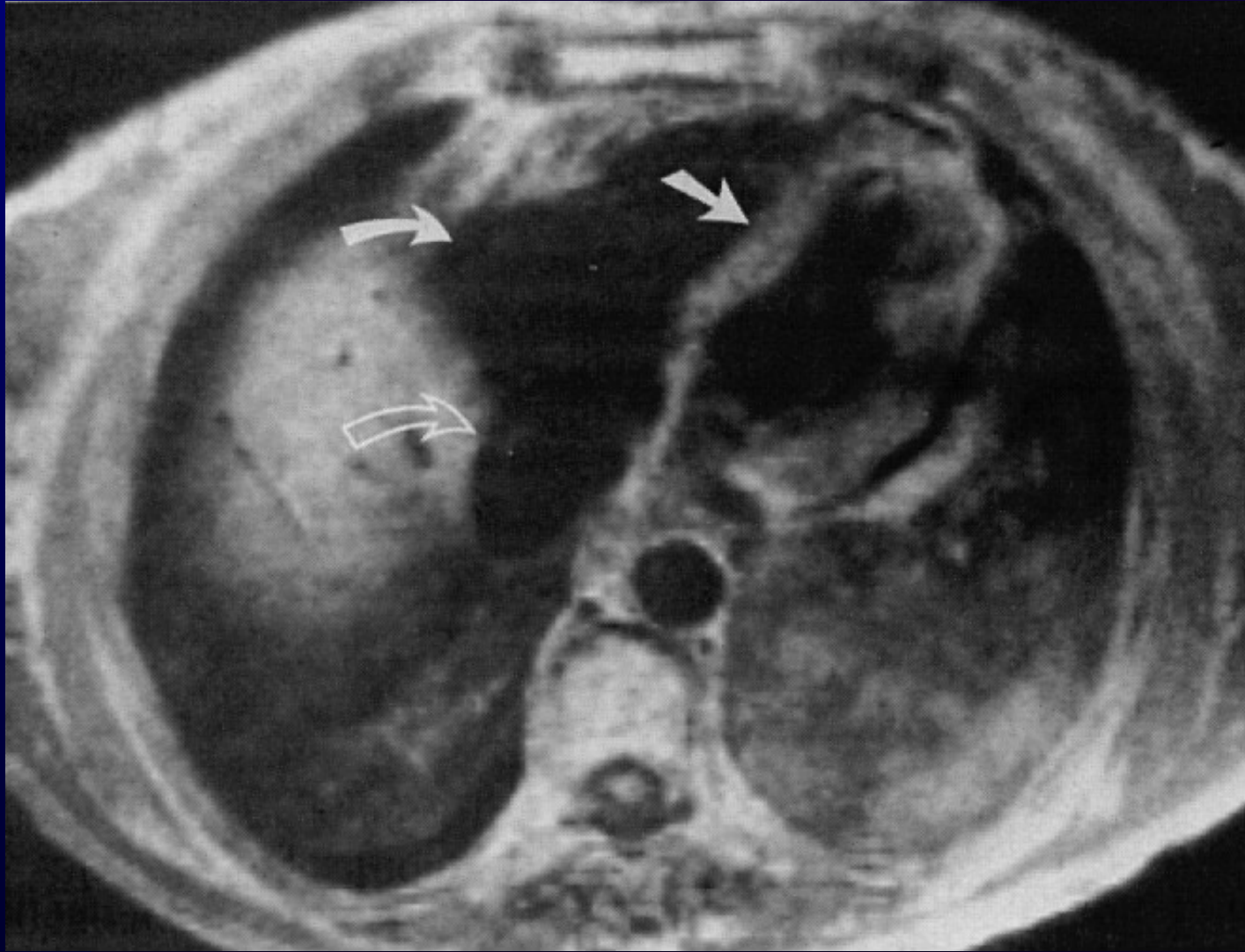

Калцифициращ перикардит - СТ

Констриктивен перикардит - MRI

Атероматоза на аортата

Във връзка с възрастовите промени в организма аортата се удължава, разширява и уплътнява. На лицева рентгенография удължената и разширена аорта се проектира по дясното очертание на сърдечната сянка, като проминира над сянката на горната празна вена. Поради наличието на калциеви отлагания сянката на аортата е значително по-плътна. Понякога се откриват зърнисти или сърповидни сенки с калциева плътност, най-често в аортната дъга. Подобни промени могат да се открият и в абдоминалната аорта.

Аневризми на аортата

Аневризмата е изолирано пулсиращо разширение на аортната или артериалната стена. Биват: вродени и придобити /дегенеративни заболявания - атеросклероза, аортити, травма, микози на съдовата стена и др./.

Според формата си биват: торбовидни, вретеновидни, цилиндрични и смесени.

Според локализацията си биват: на синусите на Valsalva, на възходящата част, на дъгата на аортата, на торакалната и абдоминална аорта.

Според участието на слоевете на стената биват истински и лъжливи /аневризмалния сак е образуван не от съдовата стена, а от периваскуларна тъкан/. В зависимост от причината за образуването на лъжливите аневризми те биват травматични, анастомотични и микотични.

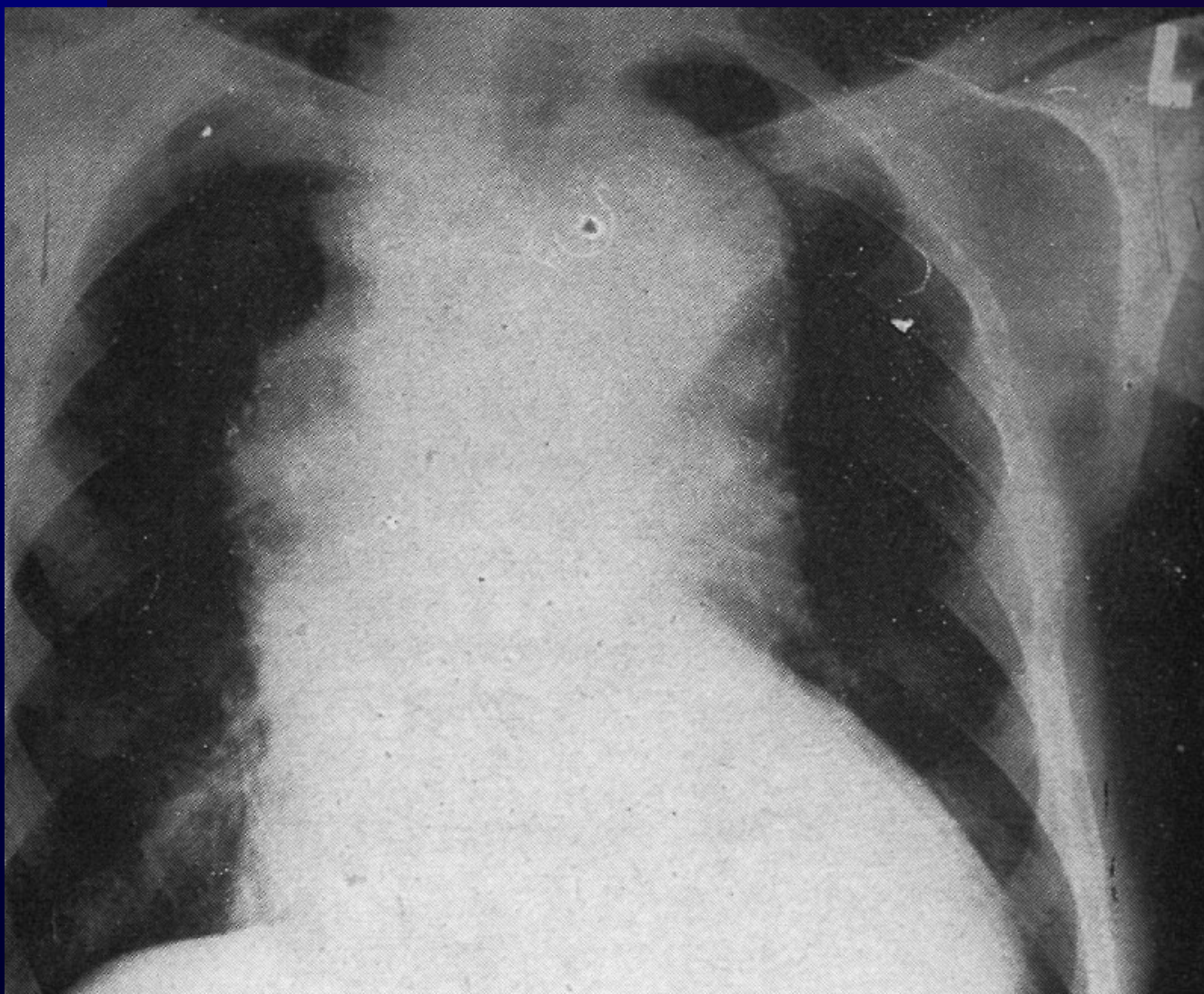
На обзорна рентгенография аневризмите на възходящата аорта дават окръглено изпъкване на десния контур на сърдечно-съдовия масив. Аневризмите на дъгата на аортата дават рентгенов образ на медиастинален тумор. Ехографията е ценен неинвазивен метод за преценка на степента на поражение. За оценка на възходящата аорта – трансезофагеална ехокардиография.

Аневризми на аортата

Аортографията се провежда само при клинична необходимост – когато хирургичното лечение влиза в съображение.

Компютърната томография се оказва особено ефективна при доказване аневризмалните разширения на аортата, особено ако се комбинира с контрастно изследване на съдовете. Двата метода се допълват взаимно: СТ визуализира външния контур на аневризмата, а ангиографията очертава ясно вътрелуменни изменения – оформяне на вторичен лумен, изпълване с тромботични маси, фистулни ходове и т.н. По-безопасен метод е ДСА.

Аортна аневризма

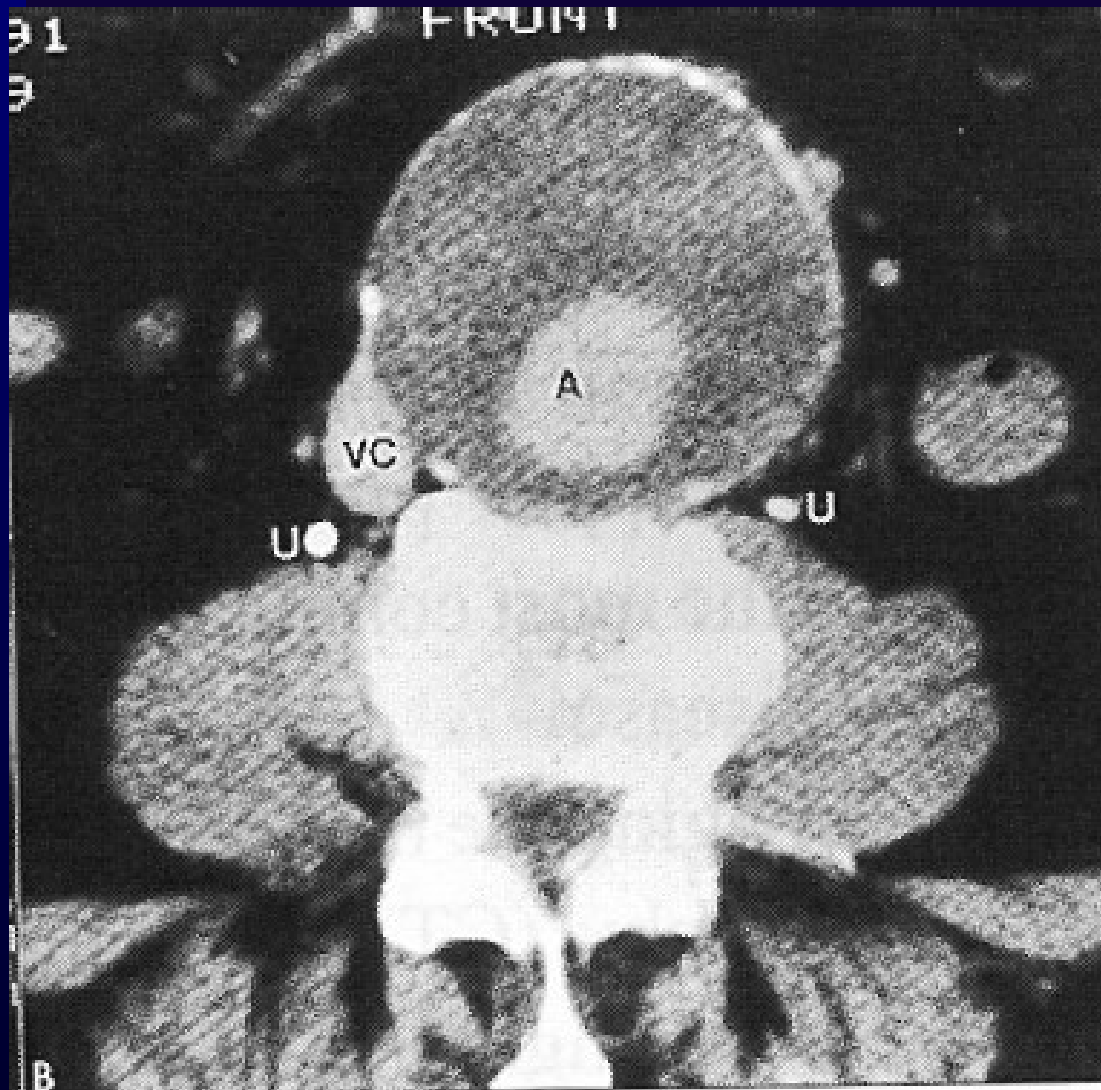

Аортна аневризма

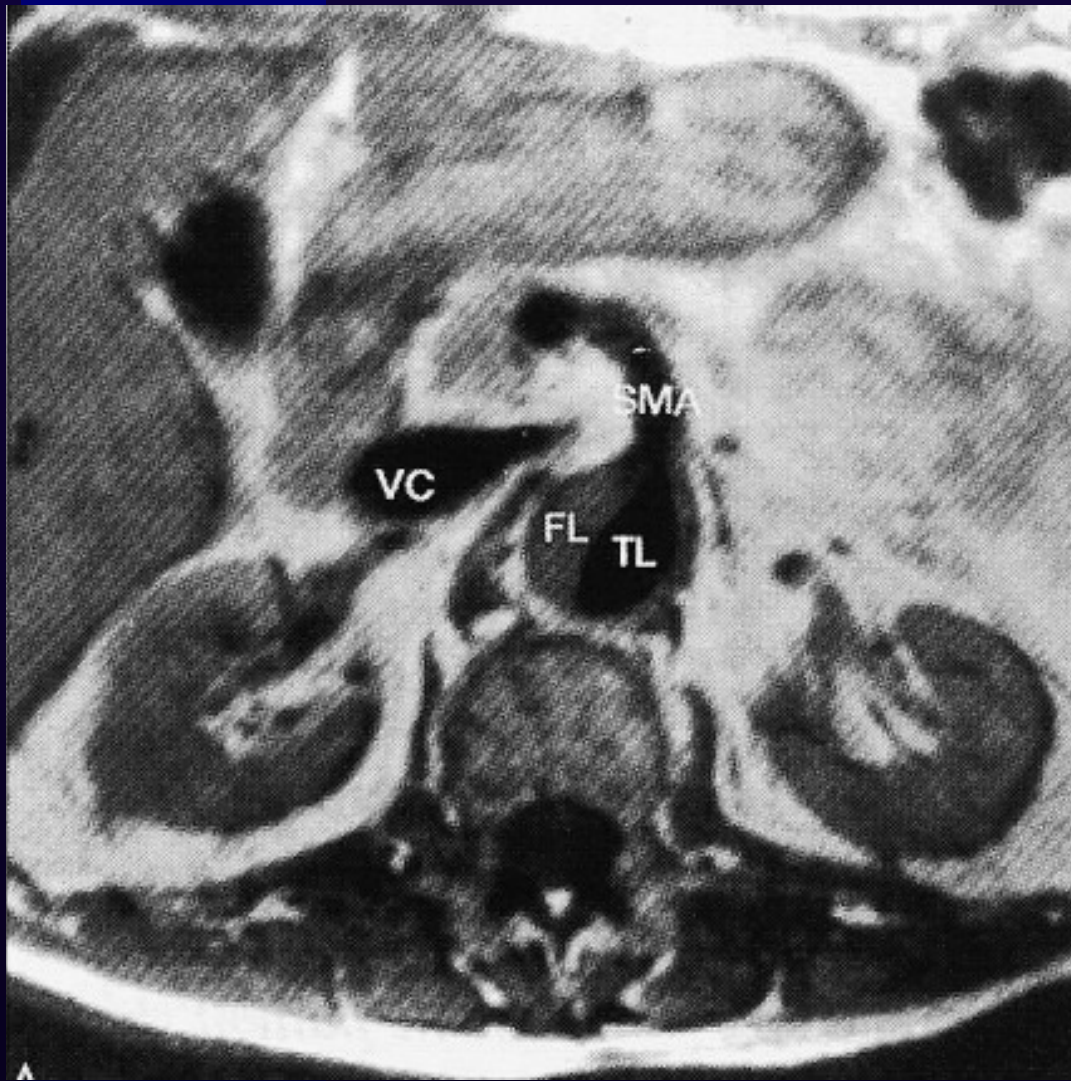

Аортна аневризма

Аневризма - MRI

Аортна дисекация

Представява надлъжно разслояване на аортната стена, най-често между средния и вътрешния слой. Причините за дисекация: аортити, хипертония, бактериален ендокардит, микози, вродени заболявания, травми и инвазивно /ангиографично/ изследване.

Класификация по De Bakey:

I тип – обхваща аортата от клапата до низходящата част

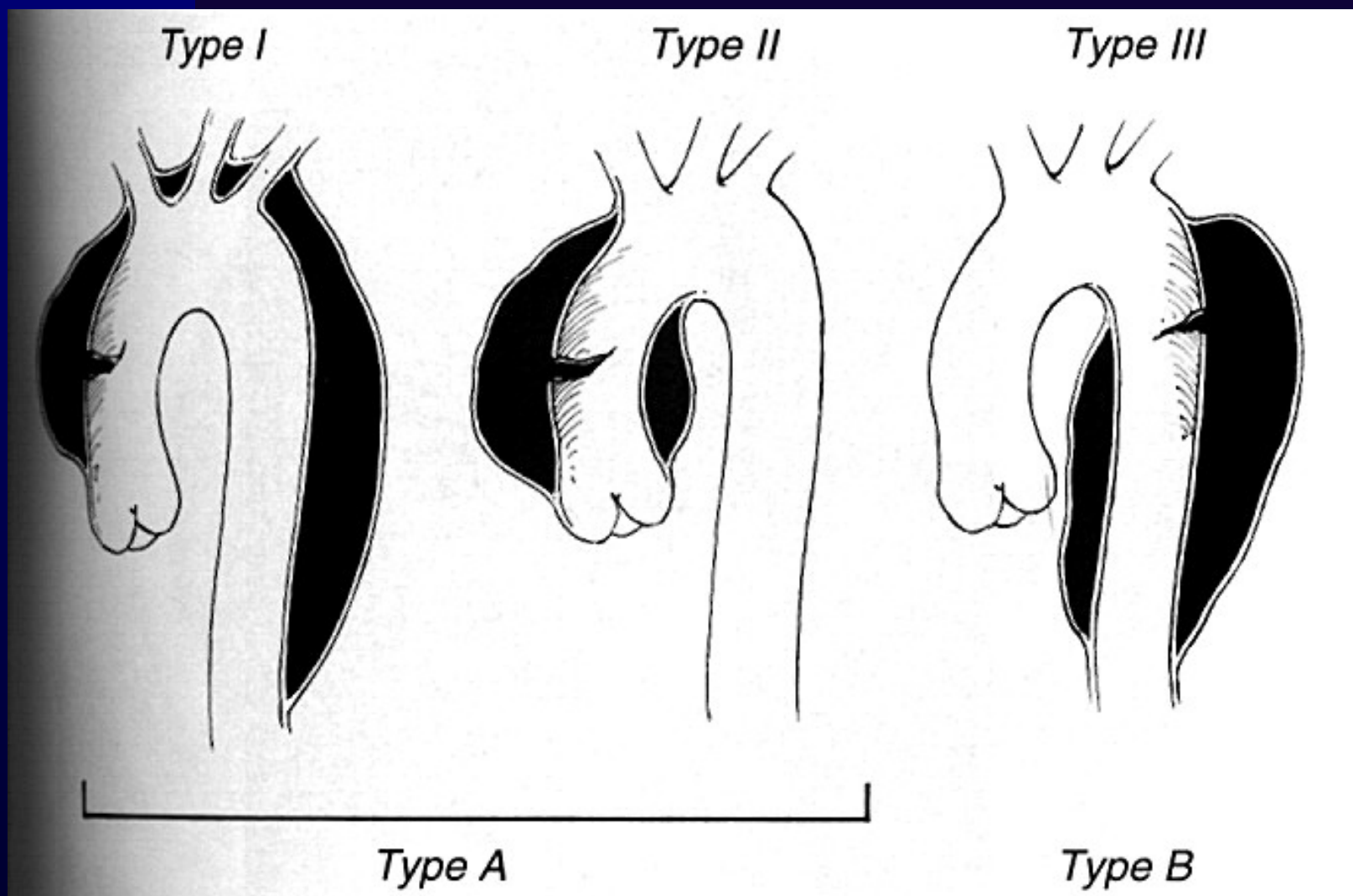
II тип – обхваща само възходящата аорта

III тип – само дистално от лявата подключична артерия

Клинично картината е драматична – силна, ирадираща болка.

Въвличането на изходящите от аортата артерии се демонстрира с клиничните белези на остра исхемия на съответните органи.

Аортна дисекация

Заболяване на белодробната артерия

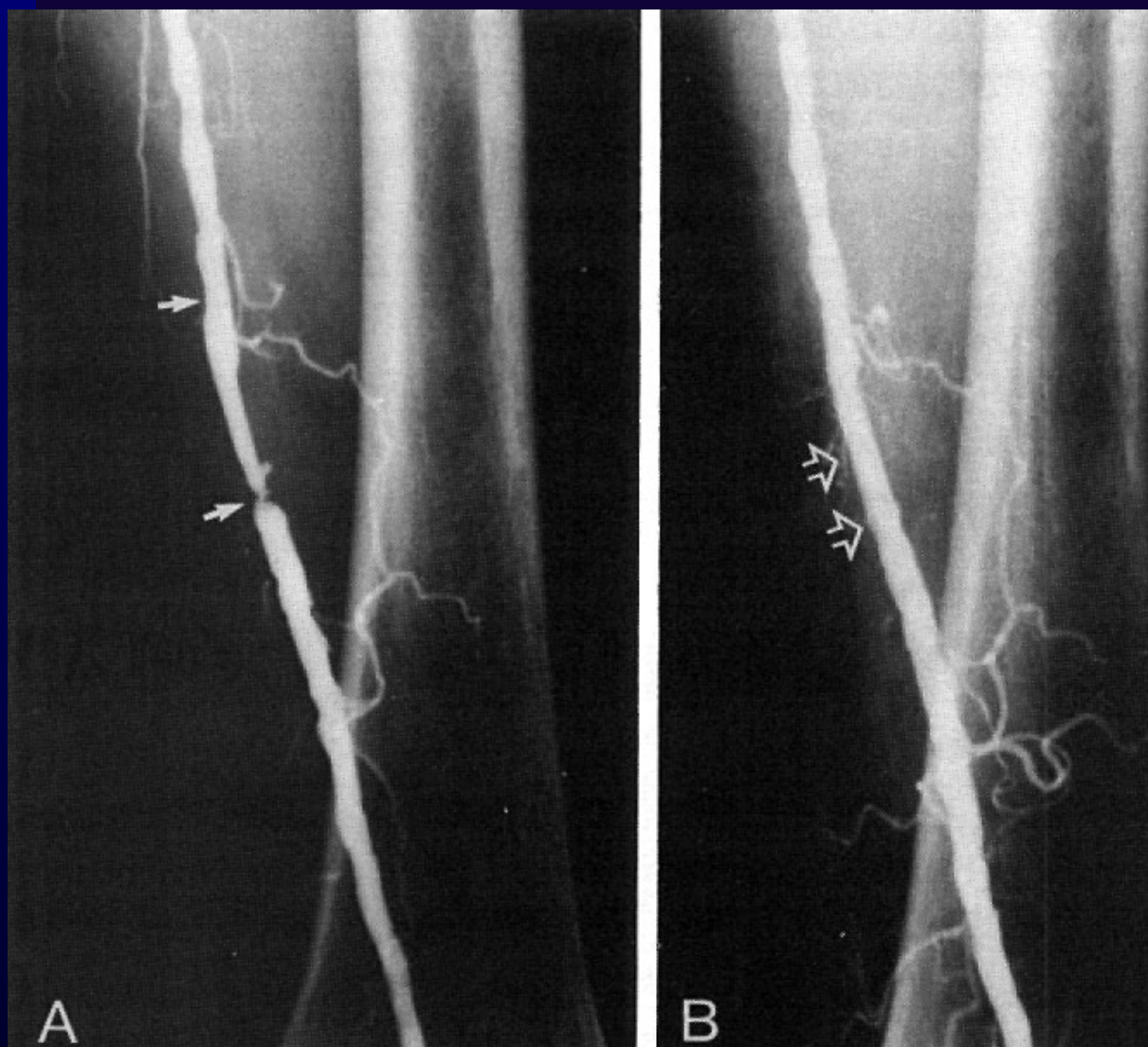
Промените в белодробната артерия могат да бъдат вродени /често в комплекс на вродените сърдечни пороци/ или придобити – свързани с белодробните промени /васкулити, колагенози и др./
Диагностика – чрез ангиопулмография.

Заболяване на периферните съдове

Заболяване на артериите

1. Атеросклероза – генерализирано дегенеративно заболяване, което ангажира големите и среднокалибрени съдове. При ангажиране на периферните съдове клинично – болки, чувство за студ, интермитентно куцане, трофични изменения. Липсват пулсации в съответната област. На обзорна рентгенография се изобразяват калциеви отложения в атеросклеротичните плаки по хода на съда. Ангиография – нагънати и неравномерно стеснени съдове до пълно прекъсване на лумена. Наличие на колатерална мрежа.
2. Тромбоза и емболия. Причини: сърдечни заболявания, смущения в кръвосъсирването, тромби в дясното предсърдие или венозната система при тромбофлебит, травми. Клинично – остър исхемичен синдром: побледняване на кожата, болка, изстиване на крайника, смущения във функцията и ограничаване на движенията, загуба на повърхностна и дълбока сетивност. При артериография се изобразява местоположението на ембола – рязко, дъговидно прекъсване на лумена на съда, без наличие на колатерали.

Атеросклероза

Тромбоза

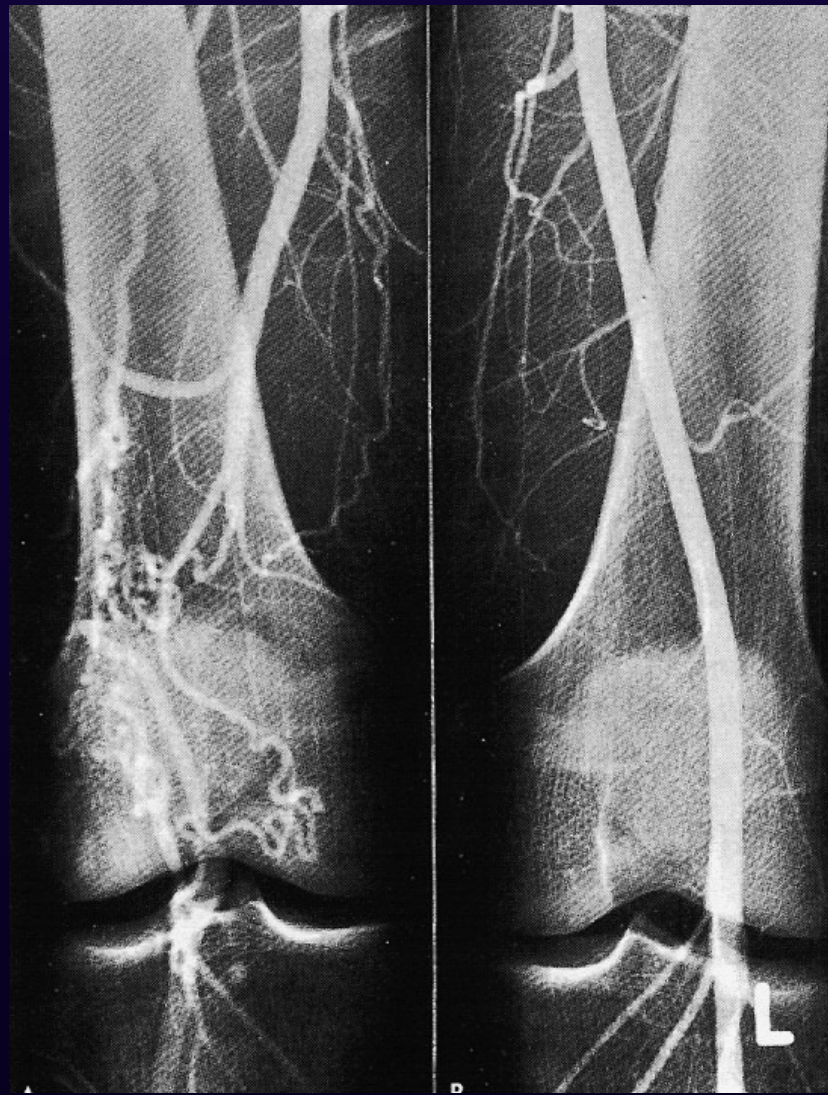
Заболяване на перферните съдове

3. Хронична артериална недостатъчност на крайниците /ХАНК/. Релативно често заболяване, което при жените обикновено пратича много по-леко. Наблюдава с в съдовете на горните и долни крайници, хронична тромбоза на бифуркацията на аортата /синдром на Lerisch/. Клинично се проявява със симптоми на исхемия на съответната област.
4. Облитериращ тромбангит /Endangitis obliterans; Buerger/. Генерализирано заболяване, което води до органично запушване на артериите. Могат да се засегнат всички съдове, но най-често процесът се локализира в долните крайници. Клинчно – болки, трофични промени, куцане при дълго ходене. Ангиография – неравномерно стеснение и запушване на лумена на съда при развитие на колатерална мрежа.

Синдром на Lericsh

Buerger

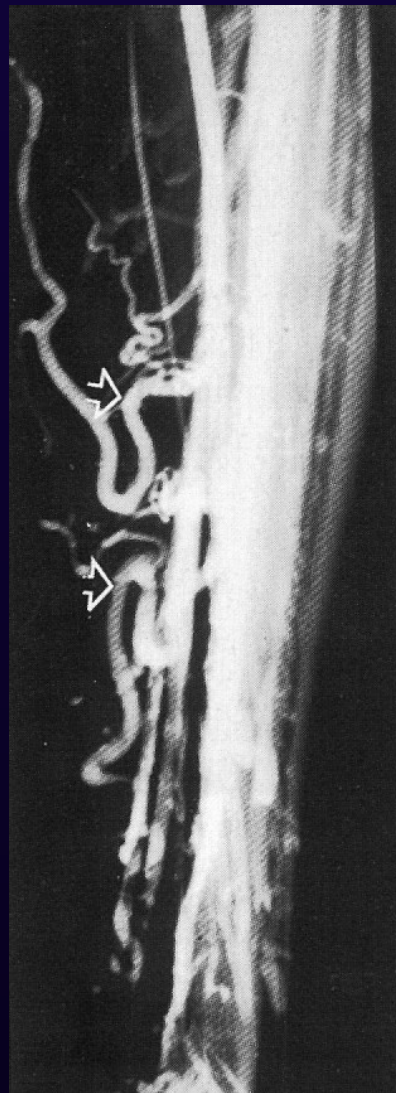

Заболяване на венозните съдове

1. Варици. Представяват общо равномерно и трайно разширение на вените. Флебографски – разширени и удължени венозни съдове, с окръглени разширения от варикозните възли – наличие на колатерална мрежа.
2. Тромбофлебит – възпаление на интимата на венозния съд и образуване на тромби, които могат да доведат до пълно запушване на съда. Най-често обект на флебографско изследване е посттромбофлебитния синдром.
3. Синдром на горната и долна празна вена – тук се включват симптомокомплекси, дължащи се на остър или хроничен венозен застой на горната или долната празна вена. Причини: рак на белите дробове, медастинални процеси, травми, компресия от аневризми на асцендентната аорта, тумори на гръдната или коремна стена.

Варици

Постромбофлебитен синдром

